

ვასტანგ გურული

ბიბლიოგრაფია

თბილისი
2011

ვასტანგ გურული

ბიბლიოგრაფია

(2011 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით)

თბილისი
2011

ბიბლიოგრაფიაში შევიდა ავტორის მიერ ქართულ, რუსულ, გერმანულ, ინგლისურ, აზერბაიჯანულ და სომხურ ენებზე 2011 წლის 31 დეკემბრამდე გამოქვეყნებული ნაშრომები

შემდგენელი პაპუნა გურული

შემდგენლისგან

ბიბლიოგრაფია შედგენილია თემატური პრინციპით: I. მონოგრაფიები, II. დოკუმენტები და მასალები, III. სტატიები, IV. სახელმძღვანელოები, V. სამეცნიერო კონფერენციის თეზისები და მასალები, VI. ინტერვიუ, მრგვალი მაგიდა, დებატები, VII. რეცენზიები, VIII. პიესები. ცალკე გამოცემებისათვის (წიგნები, ბროშურები) სათაურთან ერთად მითითებულია გამომცემლობა, გამოცემის ადგილი, წელი, გვერდები საერთო რაოდენობა და თანაავტორი. პერიოდული და სხვა ერთჯერადი გამომცემებისათვის (გაზეთი, ჟურნალი, წელიწადეული, აღმანახი, კრებული) სათაურთან ერთად მითითებულია გამომცემის დასახელება, გამომცემლობა, გამოცემის ადგილი, წელი, ნომერი (საჭიროების შემთხვევაში თვე და რიცხვი), გვერდები და თანაავტორი.

თუ ნაშრომი (ძირითადად სტატიები) უცვლელად გადაიბეჭდა, მაშინ გადაბეჭდილი ნაშრომი ცალკე ნომრით აღარ შევიტანეთ ბიბლიოგრაფიაში, მხოლოდ მიეუთითეთ თუ სად და როდის გადაიბეჭდა.

ბიბლიოგრაფიაში ვერ მოხვდა ავტორის მიერ გამოქვეყნებული რამდენიმე საგაზეთო სტატია (გაზეთის ნომრები არც ავტორს აღმოაჩნდა და არც ბიბლიოთეკაშია დაცული), ასევე უცხოურ გაზეთებსა და ჟურნალებში დაბეჭდილი რამდენიმე სტატია და ინტერვიუ.

I. მონოგრაფიები (36)

1. ქართველების მონაწილეობა პარტიზანულ ბრძოლებში საბჭოთა კავშირის დიდი სამამულო ომის წლებში. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი 1985. 152 გვ.

2. საქართველოს კომპარტიის მოღვაწეობა ისტორიულ-პარტიული მეცნიერების ჩამოყალიბებისა და განვითარებისათვის (1921-1941). თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1988. 144 გვ.

3. ქართული სოციალ-დემოკრატია 1892-1904 წლებში.

ნაკვეთი პირველი. პრობლემის ისტორიოგრაფია. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1995. 43 გვ.

ნაკვეთი მეორე. მესამე დასი (1892-1903). თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1995. 36 გვ.

ნაკვეთი მესამე. თბილისის სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაცია (1901-1902). ჟურნალ „ჩვენი დროშას“ გამოცემა, პარიზი, 1995. 26 გვ.

ნაკვეთი მეოთხე. ქართული სოციალ-დემოკრატია 1903-1904 წლებში. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1996. 39 გვ.

4. ქართული ნაციონალ-სოციალიზმი (გიორგი წერეთელი ქართული ნაციონალ-სოციალიზმის მამამთავარი). ჟურნალ „ჩვენი დროშას“ (პარიზი) და „სოციალ-დემოკრატის“ (თბილისი) გამოცემა, თბილისი - პარიზი, 1996. 15 გვ.

5. ქართული სოციალ-დემოკრატიის სათავეებთან (XIX საუკუნის 90-იანი წლები). თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1996. 13 გვ.

6. სამი ისტორიულ-პოლიტიკური ესე. თბილისი, 1996. 74 გვ. (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

7. ბერი გიორგი და მეფე გიორგი. ისტორიულ-პოლიტიკური ესე. გამომცემლობა „სამშობლო,” თბილისი, 1997. 35 გვ. (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

8. საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენა. 1917-1918. გამომცემლობა „ინტელექტი,” თბილისი, 1998. 168 გვ. (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

9. ქართული სოციალ-დემოკრატიის ისტორიის საკითხები (1892-1921). თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1998. 27 გვ.

10. საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენა და რუსეთის მესხეთე კოლონა (1917-1921). თბილისი, 1998. 28 გვ.

11. ნაციონალ-სოციალიზმი საქართველოში. გამომცემლობა „ინტელექტი,” თბილისი, 1998. 30 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

12. საქართველოს ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები. გამომცემლობა „ინტელექტი,” თბილისი, 1998. 28 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

13. ნოე ჟორდანიას პოლიტიკური პორტრეტი. 1869-1953. გამომცემლობა „ინტელექტი,” თბილისი, 1999. 279 გვ.

14. ქართული სოციალ-დემოკრატიის ისტორია (1892-1918). გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი, 1999. 480 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

15. სტალინის დიდი ექსპერიმენტი. მასალები პოლიტიკური პორტრეტისათვის. გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი, 2000. 104 გვ.

16. საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენა (1917-1918). თბილისი, 2000. 102 გვ. (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

17. ისტორიულ-პოლიტიკური ნარკვევები. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2001. 416 გვ. (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

18. საქართველო-რუსეთის ურთიერთობა. ისტორია. შედეგები. გაკვეთილები. თბილისი, 2001. 56 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

19. ულოცველთა ქამი (კოსმოპოლიტიზმი: ძველი და ახალი). გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2005. 44 გვ. (თანაავტორები: ანანია ჯაფარიძე, მერაბ ვაჩნაძე).

20. ილიადან ილიამდე. წიგნი პირველი. წმიდა ილია მართალი. გამომცემლობა „უნივერსალი“, თბილისი, 2006. 83 გვ.

21. იოსებ ჯუღაშვილის არჩევანი. პოლიტიკური პორტრეტის შექმნის ცდა. 1878-1907. გამომცემლობა „უნივერსალი“, თბილისი, 2007. 84 გვ.

22. რუსეთთან ერთად და ურუსეთოდ. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2007. 130 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

23. ამასიდან ყარსამდე. საქართველოს ტერიტორიის გადანაწილება ირან-ოსმალეთ-რუსეთს შორის. 1555-1921. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2007. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე). 102 გვ.

24. ერთმორწმუნე რუსეთი. მითი და რეალობა. გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2008. 82 გვ.

25. ეროვნული ცნობიერება. სახელმწიფოებრიობა. პოლიტიკური ორიენტაცია. გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2008. 38 გვ.

26. საქართველოს მკვლევები. გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2008. 62 გვ.

27. საქართველო-რუსეთის ურთიერთობა (1483-1801). გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2009. 104 გვ.

28. საქართველო-რუსეთის ურთიერთობა (1801-1921). გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2009. 144 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

29. ჯვარცმული და ჯვარმცმელები. გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2009, 108 გვ.

30. ილია ჭავჭავაძე და ეროვნული ცნობიერება. გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2009. 194 გვ. (თანაავტორები: თეა წითლანაძე, გიორგი ქავთარაძე, ბონო შურღაია).

31. საქართველო და რუსეთი (მფარველობიდან ანექსიამდე). გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2010. 185 გვ.

32. საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიის გაუქმება. გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2010. 121 გვ.

33. საქართველოს ისტორიის კათედრა. 1918-2005. გამომცემლობა „არტანუჯი”, თბილისი, 2010. 268 გვ. (თანაავტორები: როინ მეტრეველი, ნოდარ ასათიანი, გულივერი იობაშვილი და სხვ.).

34. საქართველო და გარე სამყარო. საქართველოს ისტორიული ტერიტორიის გადანაწილება რუსეთ-ირან-ოსმალეთს შორის. 1700-1921. გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2011. 120 გვ.

35. საქართველო-რუსეთის ურთიერთობა (1483-1921). გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2011. 120 გვ.

36. საქართველოს ახალი და უახლესი ისტორიის ისტორიოგრაფია (1801-1991). გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2011. 103 გვ.

II. დოკუმენტებისა და მასალების პუბლიკაციები (65)

ა) წიგნებში (15)

1. **სიმელო სარწმუნოებისა.** ილია ჭავჭავაძის უცნობი პამფლეტი. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადეს და ნარკვევი დაურთეს აპოლონ სილაგაძემ და ვახტანგ გურულმა. გამომცემლობა „სამშობლო,” თბილისი, 1997. 20 გვ.

2. **ახალი ქართული სამხედრო დოქტრინის ისტორიიდან (ქართული ჯარის რეორგანიზაციის პროექტი).** ისტორიული ნარკვევი. დოკუმენტები (1917-1918). გამომცემლობა „მერიდიანი,” თბილისი, 1998. 63 გვ.

3. **აჭარა რუსი დიპლომატის თვალთ. 1921-1922.** კ. იუსტის მოხსენება. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადეს და შესავალი წერილი დაურთეს მერაბ ვაჩნაძემ და ვახტანგ გურულმა. გამომცემლობა „ინტელექტი,” თბილისი, 1998. 34 გვ.

4. **ივანე ჯავახიშვილი. დემოგრაფიული პროცესები და საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის საკითხი რუსეთ-საქართველო-სომხეთის ურთიერთობაში (XIX-XX სს).** ტექსტი გამოსაცემად მოამზადეს და შესავალი წერილი დაურთეს ვახტანგ გურულმა, ავთანდილ არაბულმა და მერაბ ვაჩნაძემ. გამომცემლობა „ინტელექტი,” თბილისი, 1998. 43 გვ.

5. **იოსებ სტალინი. მასალები ბიოგრაფიისათვის. 1878-1907.** თბილისი, 1998. 36 გვ.

6. **პოლიტიკური სიტუაცია აჭარაში. (1920 წელი).** პეტრე გელეიშვილის მოხსენებითი ბარათი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარეს. 1920 წლის 8 ოქტომბერი. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადეს და

შესავალი წერილი დაურთეს აპოლონ სილაგაძემ და ვახტანგ გურულმა. გამომცემლობა „ინტელექტი“, თბილისი, 1998. 36 გვ.

7. საქართველოს განუყოფლობისთვის ბრძოლის ისტორიიდან.

ნაკვეთი I. მემედ-ბეგ აბაშიძე. დოკუმენტები და მასალები (1917-1923). გამომცემლობა „სამშობლო“, თბილისი, 1996. 80 გვ. (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

ნაკვეთი II. თედო სახოკიას ქართული პარტია აფხაზეთში (1895-1904). ნარკვევი. დოკუმენტები. გამომცემლობა „ინტელექტი“, თბილისი, 1999. 172 გვ. (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

8. ივანე ჯავახიშვილი ტირანიის სამსჯავროს წინაშე. დოკუმენტები და მასალები (XX საუკუნის 20-30-იანი წლები). გამოსაცემად მოამზადეს და შესავალი წერილი დაურთეს პროფ. მერაბ ვაჩნაძემ და პროფ. ვახტანგ გურულმა. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2004. 472 გვ.

9. საქართველოს ეკლესიის ისტორია (XX-XXI საუკუნეები). დოკუმენტები და მასალები. ტომი პირველი. 1901-1904. გამოსაცემად მოამზადეს, შესავალი წერილი, შენიშვნები და კომენტარები დაურთეს პროფ. მერაბ ვაჩნაძემ და პროფ. ვახტანგ გურულმა. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2007. 214 გვ.

10. გზა მოწამისა. პირველი წიგნი. 1861-1907. გამოსაცემად მოამზადეს და შესავალი წერილი და შენიშვნები დაურთეს პროფ. მერაბ ვაჩნაძემ და პროფ. ვახტანგ გურულმა. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2007. 340 გვ.

11. საქართველოს ეკლესიის ისტორია (XX-XXI საუკუნეები). დოკუმენტები და მასალები. ტომი მეორე. 1905 წელი. გამოსაცემად მოამზადეს, შესავალი წერილი, შენიშვნები და კომენტარები დაურთეს პროფ. მერაბ ვაჩნაძემ და პროფ.

ვასტანგ გურულმა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2008. 262 გვ.

12. **მიტროპოლიტ ნაზარის საქმე (1924 წლის აგვისტო-სექტემბერი).** გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2009. 127 გვ.

13. **1918 წლის 26 მაისი (ნარკვევი. დოკუმენტები და მასალები).** გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2011. 68 გვ.

14. **დრო, მოვლენა, ადამიანები (როგორ დევნიდნენ ივანე ჯავახიშვილს).** გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2011. 24 გვ.

15. **ჯვარცმულის უკვდავება და ჯვარცმველთა სირცხვილი.** დოკუმენტები და მასალები. 1930-1936. გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2011. 69 გვ.

ბ) ჟურნალებში (7)

1. **პირველი ქართული პარლამენტი (საქართველოს ეროვნული საბჭო).** – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მაცნე. ისტორიის, ეთნოლოგიისა და ხელოვნების ისტორიის სერია. 1993, № 3-4, გვ. 142-173 (ნომერი გამოვიდა 1998 წლის თებერვალში).

2. **საქართველო ჯანდარმის თვალთ (დოკუმენტები).** – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მაცნე. ისტორიის, ეთნოლოგიისა და ხელოვნების ისტორიის სერია. 1997, № 1-4, გვ. 192-210.

3. **საეკლესიო საკუთრების უფლების ხელყოფა (ქაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიის ქონების 1923 წლის აღწერა).**

– საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მოამბე,” 2008, №2, ივლისი, გვ. 22-28.

სრული ინგლისური თარგმანი: **Vakhtang Guruli: The Impingement of Church Property Rights – The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2008, № 2, July. p. 22-28.**

გადაიბეჭდა: – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მოამბე,” 2010, №8, ზამთარი, გვ. 143-149.

4. **ლავრენტი ბერიას მიმოწერა იოსებ სტალინთან (1937 წ.).** საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალ „საარქივო მოამბის,” 2008 წლის მე-3 ნომრის დამატება. თბილისი, 2008. 106 გვ. (თანაავტორი ომარ თუშურაშვილი).

სრული ინგლისური თარგმანი: **Vakhtang Guruli, Omar Tushurashvili: Correspondence Between Lavrenty Beria and Joseph Stalin (1937) – Appendix to The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2008, № 2, July. 106 p.**

5. **დოკუმენტები და მასალები საქართველოს ეკლესიის ისტორიისთვის (1943-1946 წწ.).** – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მოამბე,” 2009 № 4, იანვარი გვ. 79-109 (თანაავტორი ომარ თუშურაშვილი).

სრული ინგლისური თარგმანი: **Vakhtang Guruli, Omar Tushurashvili: Documents And Materials on the History on the Georgian Church (1943-1946) – The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2009, № 4, July, p. 22-28.**

6. **სახელმწიფოებრივი აზროვნების სხივი შავბნელ ეპოქაში (სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის შექმნის ისტორიიდან).** – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მოამბე”. 2008, № 3, ოქტომბერი, გვ. 107-116 (თანაავტორი ომარ თუშურაშვილი).

სრული ინგლისური თარგმანი: **Vakhtang Guruli, Omar Tushurashvili: Debates About Statehood in a Troubling Time – The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2008, № 3, October, p. 107-116.**

7. **რუსეთის კოლონიური პოლიტიკა აფხაზეთში (XIX საუკუნის დასასრული – XX საუკუნის დამდეგი).** – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მოამბე“. 2009, № 5, აპრილი, გვ. 78-107. (თანაავტორი ომარ თუშურაშვილი).

სრული ინგლისური თარგმანი: **Vakhtang Guruli, Omar Tushurashvili: The Colonial Policy of Russia Towards Abkhazia (The end of 19th – beginning of the 20th century).** – The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2009, № 5, April, p. 78-107.

განმეორებით დაიბეჭდა: საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საარქივო სამმართველოს ჟურნალი „საარქივო მოამბე.“ 2009, № 6, ივლისი, გვ. 90-125 (ქართული და აფხაზური ტექსტი).

გადაიბეჭდა: გაზეთი „24 საათი,“ 2009, № 218, 7 ოქტომბერი. ჩანართი, გვ. 6.

გ) კრებულებში (2)

1.მიტროპოლიტ ნაზარის დაპატიმრება, გასამართლება და სიკვდილით დასჯა (1924 წლის აგვისტო-სექტემბერი). „ისტორიანი.“ სამეცნიერო კრებული. მიძღვნილი როინ მეტრეველის დაბადების 70 წლისთავისადმი. გამომცემლობა „არტანუჯი,“ თბილისი, 2009. გვ. 420-440.

2.დიდი განსაცდელის დასაწყისი (საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესია 1923-1925 წლებში) – კულტურულ-საისტორიო ძიებანი. გურამ ლორთქიფანიძე.

სამეცნიერო მოღვაწეობის 50 წელი. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. თბილისი, 2010. გვ. 242-253 (თანაავტორი ომარ თუშურაშვილი).

დ) გაზეთებში (42)

1. პარიტეტული კომიტეტის საქმე. – გაზეთი „საქართველო,” 1992, № 34, 28 აგვისტო– 3 სექტემბერი, გვ. 7; № 35, 4-10 სექტემბერი, გვ. 7; № 36, 11-17 სექტემბერი, გვ.5.

2. ქართული სოციალ-დემოკრატია ჟანდარმერიისა და ოხრანკის დოკუმენტებში. – გაზეთი „ერთობა,” 1992, № 15, 22 ოქტომბერი, გვ. 4; № 20, 11 დეკემბერი, გვ. 4.

3. 1918 წლის 25 მაისი. – გაზეთი „განათლება,” 1992, № 32, გვ. 3.

4. Принципы упорядочения вопроса об Абхазии: 1918 год. _ Газета „Свободная Грузия,” 1993, № 24, 9 февраля, стр. 1,3.

5. პირველი ქართული ეროვნული ყრილობა. ეროვნულ-პოლიტიკური სექციის სხდომის ოქმი. – გაზეთი „დრონი,” 1993, №6, 10 თებერვალი, გვ. 6.

6. Проект создания регулярной Грузинской армии. – Газета „Свободная Грузия,” 1993, № 28, 13 февраля, стр. 2,3.

7. Петроград. Смольный. Джугашвили-Сталину. _ Газета „Свободная Грузия,” 1993, № 28, 13 февраля, стр. 3.

8. Документ, который мешает фальсификаторам истории. _ Газета „Свободная Грузия,” 1993, № 38, 2 марта, стр. 2,

9. **Лидер Российской демократии. К 130-летию со дня рождения Карло Чхеидзе.** _ Газета „Свободная Грузия,” 1993, № 37, 9 марта, стр. 3,

10. **ულოცავდა თბილისის უნივერსიტეტი.** – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 1993, №9, 12 მარტი, გვ.4.

11. **1918 год: так готовился конфликт в абхазии.** _ Газета „Свободная Грузия,” 1993, № 45, 13 марта, стр. 3.

12. **Темные дела гудаутских комиссаров.** _ Газета „Свободная Грузия,” 1993, № 47, 17 марта, стр. 3.

13. **ასე იწყებდა საქართველოს ინტერპარტიული საბჭო.** – გაზეთი „განათლება,” 1993, № 10, 26 მარტი, გვ. 3-4.

14. **გრიგოლ ფერაძის სათხოვარი.** – გაზეთი „თბილისი,” 1993, № 58, 29 მარტი, გვ. 4-5.

15. **Самачабло: Причины конфликта. Как его пытались разрешить в 1919 году ...** _ Газета „Свободная Грузия,” 1994, № 47, 26 марта, стр. 3.

16. **К 125-летию со дня рождения Ное Жордания.** _ Газета „Свободная Грузия,” 1994, № 71, 4 мая, стр. 3.

17. **Руководители Демократической Республики Грузия. К 120- летию со дня рождения Акакия Чхенкели (1874-1959 гг.).** _ Газета „Свободная Грузия,” 1994, № 82, 20 мая, стр. 3.

18. **„Приняли на себя инициативу объявления независимости Грузии.”** _ Газета „Свободная Грузия,” 1994, № 86, 26 мая, стр. 2.

19. **საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტის ტექსტისთვის.** – გაზეთი „განათლება“, 1994, № 10, 1 ივნისი, გვ. 3.

20. **თიფლის, Эриванская площадь, 13 июня 1907 года ... Участвовал ли И. Сталин!** _ Газета „Свободная Грузия“, 1994, № 152, 24 сентября, стр. 4.

21. **Мемед-бег Абашидзе. Факты, документы.** _ Газета „Свободная Грузия“, 1994, № 162, 12 октября, стр. 4.

22. **Неизвестное о Берия.** _ Газета „Свободная Грузия“, 1994, № 173, 5 ноября, стр. 3.

23. **ილიას ჭავჭავაძის უცნობი პამფლეტი.** – Газета „Свободная Грузия“, 1995, № 39, 4 мая, стр. 3.

24. **Письмо Филиппа Махарадзе Владимиру Ленину.** _ Газета „Свободная Грузия“, 1995, № 49, 26 мая, стр. 3.

25. **Лидер русской революции.** _ Газета „Свободная Грузия“, 1995, № 49, 26 мая, стр. 3.

26. **Неизвестные страницы биографии Иосифа Сталина.** _ Газета „Свободная Грузия“, 1995, № 97, 14 сентября, стр. 3.

27. **Неизвестный труд Иосифа Сталина.** _ Газета „Свободная Грузия“, 1995, № 138, 21 сентября, стр. 4.

28. **იოსებ სტალინის დაბადების თარიღისათვის.** – გაზეთი „განათლება“, 1996, № 2, 27 იანვარი, გვ. 4.

29. **Два неизвестных письма Иосифа Сталина из Сольвычегодской ссылки.** _ Газета „Свободная Грузия“, 1996, № 16, 3 февраля, стр. 4

30. **Бакинский нефть. Из материалов к Всеподданейшему отчету наместника Кавказского графа И. И. Воронцова-Дашкова Николаю II (1913 г.)** _ Газета „Свободная Грузия,” 1996, № 35, 9 марта, стр. 2.

31. **Неизвестная работа Ноз Жордания (Первая научная критика ленинизма и большевизма).** – Газета „Свободная Грузия,” 1996, № 57, 20 апреля, стр. 4.

32. **ოსებ ჯუღაშვილის თხოვნა სემინარიის რექტორს.** – გაზეთი „განათლება,” 1996, № 8, 27 აპრილი, გვ. 4.

33. **Обвинение: „сохранение буржуазно-националистических элементов в Грузии.”** _ Газета „Свободная Грузия,” 1996, № 137, 5 октября, стр. 3.

34. **Тифлис, ул. Бярятинского, 16 января 1906 года, 11 часов утра...** _ Газета „Свободная Грузия,” 1997, № 6, 16 января, стр. 4.

35. **Мы. нижеподписавшиеся... К тексту Акта независимости Грузии.** _ Газета „Свободная Грузия,” 1997, № 63-66, 26 мая, стр. 6.

36. **ილია ჭავჭავაძის უცნობი თხზულება.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 1997, № 279, 8 ნოემბერი, გვ. 3. (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

37. **„Профессор Джавахишвили буквально боготварится.”** _ Газета „Свободная Грузия,” 1998, № 37-38, 7 февраля, стр. 3.

38. **Трудные годы Тбилисского университета.** _ Газета „Свободная Грузия,” 1998, № 45-46, 17 февраля, стр. 3.

39. **Лидеры Грузинской Демократической Республики. Ноэ Рамишвили (1881-1930).** _ Газета „Свободная Грузия,” 1998, № 80-81, 24 марта, стр. 3.

40. **Обращение католикоса-патриарха Амброся.** _ Газета „Свободная Грузия,” 1998, № 104-105, 17 февраля, стр. 3.

41. **როგორ დევნიდნენ ივანე ჯავახიშვილს.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2011, № 67, 12 აპრილი, გვ. 5.

42. **უნივერსიტეტის წითელი პროფესორის ფიზიონომია.** – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი”. ივანე ჯავახიშვილის 135 წლისათვისადმი მიძღვნილი ნომერი. 2011, 23 აპრილი, გვ. 13-14.

III. სტატიები (217)

ა) გაზეთებში (143)

1. **ეროვნული ინტერესებიდან გამომდინარე.** – გაზეთი „სახალხო განათლება,” 1990, №9, 1 მარტი, გვ. 5.

2. **„მოკლე კურსის” მეოთხედ დაბადება.** – გაზეთი „ახალგაზრდა ივერიელი,” 1990, № 36, 3 აპრილი, გვ. 5.

3. **გიმნაზია ნამდვილად გეჭირდება.** – გაზეთი „ზესტაფონის მოამბე,” 1990, № 46, 17 აპრილი, გვ. 3.

4. **რა ვიღონოთ?** – გაზეთი „თბილისი,” 1990, № 127, 5 ივნისი, გვ. 2.

5. XX საუკუნის პოლიტიკური ისტორიის სწავლების საკითხისათვის. – გაზეთი „სახალხო განათლება,” 1990, № 31, 2 აგვისტო, გვ.12.

6. სოციალ-დემოკრატია: ძველი და ახალი. – გაზეთი „საქართველო,” 1990, № 17, 14 ოქტომბერი, გვ. 6.

7. სიცრუის მოჯადოებულ წრეში. ანუ როგორ ვერ გაიღვიძეს „გრიშა ბიძიებმა.” – გაზეთი „საქართველო,” 1990, № 20, 25 ნოემბერი, გვ. 5.

8. მომავლის თვალსაწიერი. – გაზეთი „რესპუბლიკა,” 1991, № 20, 4 ივნისი, გვ. 10.

9. ნოე ჟორდანია. მსოფლმხედველობის ევოლუციის საკითხისათვის. – გაზეთი „ერი,” 1992, № 13, 17-23 აპრილი, გვ. 2-3.

10. ნეომარქსისტული ისტორიოგრაფია. – გაზეთი „განათლება,” 1992, № 4, 3 აპრილი, გვ. 2.

11. ცრუ კერპებისა და იდეების მსხვერვა გარდაუვალია. – გაზეთი „საქართველო,” 1992, № 24, 19-25 ივნისი, გვ. 5.

12. რუსული მარქსიზმის აგრესია საქართველოში. – გაზეთი „განათლება,” 1992, № 17, 7 აგვისტო, გვ.2.

13. კოსტროვი და სტალინი. – გაზეთი „განათლება,” 1992, № 22, 18 სექტემბერი, გვ. 4.

14. უარმყოფლობა ჩვენში. – გაზეთი „ერთობა,” 1992, № 18, 20 ნოემბერი, გვ. 5-6.

15. მესამე დასი საუკუნის გადასახედიდან (დაარსებიდან 100 წლისთავისათვის). – გაზეთი „ერთობა,” 1992, № 21, 19 დეკემბერი, გვ. 6.

16. ვინ მოკლა გენერალი გრიაზნოვი. – გაზეთი „განათლება,” 1993, № 2, 15 იანვარი, გვ. 2.

17. თავისუფლების ღირსეული პატრონი. – გაზეთი „განათლება,” 1993, № 4, 29 იანვარი, გვ. 4.

18. ქართული სოციალ-დემოკრატიის ბუნების საკითხისათვის.

წერილი პირველი. ქართული მენშევიზმის ბუნება. – გაზეთი „ერთობა,” 1993, № 2, 30 იანვარი, გვ. 5;

წერილი მეორე. ბოლშევიზმი საქართველოში. – გაზეთი „ერთობა,” 1993, № 6, 20-27 თებერვალი, გვ. 2.

წერილი მესამე. ეროვნული საკითხი ქართული სოციალ-დემოკრატიის სტრატეგიასა და ტაქტიკაში. – გაზეთი „ერთობა,” 1993, № 19, 30 ივლისი – 14 აგვისტო, გვ. 2; № 20, 14 აგვისტო – 28 აგვისტო, გვ. 4.

19. თავისუფალ საქართველოსთან ერთად შობილი. – გაზეთი „საქართველო,” 1993, № 4, 5-11 თებერვალი, გვ. 3.

20. Россия ждала Сталина _ Газета „Свободная Грузия,” 1993, № 32, 19 февраля, стр. 2; 1993, № 36, 6 марта, стр. 2,

21. უპატრონო ეკლესია ანუ იმის შესახებ, თუ როგორ ვიცავთ ჩვენს ისტორიას. – გაზეთი „ერთობა,” 1993, № 8, 13-20 მარტი, გვ. 3.

22. შეუწყნარებლობა რუსეთის სახელმწიფოებრიობისა. – გაზეთი „ივერია ექსპრესი,” 1993, № 45, 25 მარტი, გვ. 1-2.

23. საქართველოს ბედი არავის აწუხებდა. – გაზეთი „განათლება,” 1993, № 13, 16 აპრილი, გვ. 4.

24. 26 мая _ день восстановления независимости Грузии. _ Газета „Свободная Грузия,” 1993, № 94, 26 мая, стр. 2-3.

25. Дело о Паритетном комитете. Восстание 1924 года в Грузии. _ Газета „Свободная Грузия,” 1993, № 155, 28 мая, стр. 1-2.

26. შეუთანხმებლობა საქართველოს უბედურებაა. – გაზეთი „დრონი,” 1993, № 62, 4 სექტემბერი, გვ. 5.

27. სოვეტოლოგიის გარიჟრაჟზე (ერთი მივიწყებული პრობლემის შესახებ). – გაზეთი „განათლება,” 1993, № 30, 24 სექტემბერი, გვ. 2.

28. ასე იწყებოდა. – გაზეთი „განათლება,” 1993, № 32, 5 ნოემბერი, გვ. 1.

29. სტალინი ქართველთა შორის. – გაზეთი „განათლება,” 1993, № 36, 10 დეკემბერი, გვ. 2.

30. Некоторые аспекты национального движения Грузии (1861-1939). – Газета „Свободная Грузия,” 1994, № 1, 1 января, стр. 2.

31. ილიას შემდეგ. – გაზეთი „განათლება,” 1994, № 4, 3 მარტი, გვ. 2.

32. როდის აღიმართა ეროვნული დროშა სასახლეზე. – გაზეთი „მანსი,” 1994, № 17, 18-25 მარტი, გვ. 8.

33. ეროვნული მოძრაობა საქართველოში (1917 წლის თებერვალი – 1918 წლის მაისი). – გაზეთი „კავკასიონი,” 1994, № 12, 23 მარტი, გვ. 6; 1994, № 14, 6 აპრილი, გვ. 6.

34. **როგორი იყო ქართული ჯარი 1918-21 წლებში?** – გაზეთი „შანსი,” 1994, № 12, 13-20 აპრილი, გვ. 5.

35. **პირველი ქართული პარლამენტი (საქართველოს ეროვნული საბჭო).** – გაზეთი „ერთობა,” 1994, № 3, 24-30 აპრილი, გვ. 4-5.

36. **საქართველოს ახალი ისტორიის დიდი მოვლენა.** – გაზეთი „განათლება,” 1994, № 10, 1 ივნისი, გვ. 1.

37. **დამოუკიდებლობას შეუძლია ჩვენი ხსნა.** – გაზეთი „ახალგაზრდა ივერიელი,” 1994, № 14, 23 ივნისი, გვ. 6-7.

38. **დამოუკიდებლობას ბევრი მტერი ჰყავდა.** – გაზეთი „საქართველო,” 1994, № 22, 26 ოქტომბერი – 1 ნოემბერი, გვ. 6.

39. **იმპერიიდან იმპერიამდე ...** – გაზეთი „საქართველო,” 1994, № 28, 28 დეკემბერი, გვ. 5-6.

40. **Великий эксперимент Сталина.** – Газета „Свободная Грузия,” 1995, № 9, 28 января, стр. 3.

41. **ერთმორწმუნე რუსეთი.** – გაზეთი „საქართველო,” 1995, № 6, 2 თებერვალი – 2 მარტი, გვ. 4, 8.

42. **დამოუკიდებლობის ძნელი გზა.** – გაზეთი „გულანი,” 1995, № 4, 14 აპრილი – 28 აპრილი, გვ. 6; 1995, № 5, 11-25 მაისი, გვ. 6.

43. **Грузины в Турции.** – Газета „Свободная Грузия,” 1995, № 36, 27 апреля, стр. 4. (განმეორებით: Газета „Свободная Грузия,” 1995, № 38, 2 мая, стр. 4.)

44. **Когда Родине было трудно ...** _ Газета „Свободная Грузия,” 1995, № 37, 29 апреля, стр. 1.

45. **Политическая ориентация Грузии. Начало XX века** _ 1921 год. _ Газета „Свободная Грузия,” 1995, № 49, 26 мая, стр. 2.

46. **ქართლად ფრიადი ქვეყანაი აღირაცხების** – გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო,” 1995, № 43, 27 ოქტომბერი – 3 ნოემბერი, გვ. 12; № 44, 3-10 ნოემბერი, გვ. 13-14 (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

47. **Неумелое пользование свободы – хуже неимения свободы** – Газета „Свободная Грузия,” 1995, № 129, 28 ноября, стр. 4.

48. **იდეალიზმი და პრაგმატიზმი ქართულ პოლიტიკაში.** – გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო,” 1995, № 48, 1-8 დეკემბერი, გვ. 3-4 (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

49. **ქართული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური მოძრაობის ისტორიის პერიოდიზაციისათვის (1810-1918).** – „The Georgian Times” (გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი”), 1996, № 4, 7. 02. – 14. 02, გვ. 3.

50. **კონსერვატიზმის ბედი საქართველოში. ილია და ქართული კონსერვატიზმი.** – „The Georgian Times” (გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი”), 1996, 2. 02. – 28. 02, გვ. 7.

51. **როგორ სწავლობდა იოსებ ჯუღაშვილი სემინარიაში.** – გაზეთი „განათლება,” 1996, №4, 24 თებერვალი, გვ. 4.

52. **საქართველოს საგარეოპოლიტიკური ორიენტაციის პრობლემა.** ისტორიულ-პოლიტიკური ესე. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 1996, № 35, 28 თებერვალი, გვ. 2; 1996, № 36, 29 თებერვალი, გვ. 2; 1996, № 39, 6 მარტი, გვ. 3;

1996, № 42, გვ. 3; 1996 № 44, 12 მარტი, გვ. 3 (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

53. **მესუთე კოლონა. ამიერკავკასიის რუსთა ეროვნული საბჭო.** – გაზეთი „საქართველო,” 1996, № 6, 1-7 მარტი, გვ. 6; 1996, № 7, 10-17 მარტი, გვ. 6, 8.

54. **კონსერვატორიზმი კოსმოპოლიტიზმის მარწუხებში.** – „The Georgian Times” (გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი”), 1996, № 8, 14. 20 მარტი, გვ. 10

55. **„ცენტრი” და „პერიფერია.”** ისტორიის გაკვეთილები. – გაზეთი „კავკასიონი,” 1996, № 87, 22 მაისი, გვ. 3. (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).

56. 26 мая – национальный праздник Грузии. – Газета „Свободная Грузия,” 1996, № 74, 25 мая, стр. 3.

57. სტალინი, როგორც იყო. – გაზეთი „ახალგაზრდა ივერიელი,” 1996, № 9, 30 მაისი – 5 ივნისი, გვ. 2.

58. **Германофильство в Грузии** – Газета „Свободная Грузия,” 1996, № 83, 11 июня, стр. 2. (соавтор Аполон Силагдзе).

59. **Господин Радзинский отгадывает ...** О телесериале „Загадка Сталина”. – Газета „Свободная Грузия,” 1996, № 143, 19 октября, стр. 3. (соавтор Деви Стура).

60. **„Акт 26 мая остался вечным праздником...”** – Газета „Свободная Грузия,” 1997, № 63-66, 26 мая, стр. 6.

61. **ბერი გიორგი და მეფე გიორგი.** ისტორიულ-პოლიტიკური ესე. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა.” – 1997, № 225, 9 სექტემბერი, გვ. 4; 1997, № 226, 10 სექტემბერი, გვ.

4; 1997, № 227, 11 სექტემბერი, გვ. 4; 1997, № 228, 12 სექტემბერი, გვ. 6; (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე)

62. **ეს ხელეწიფება ქართულ ისტორიოგრაფიას.** საქართველოს ახალი და უახლესი ისტორიის შესწავლის საკითხისათვის. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 1998, № 97, 25 აპრილი, გვ. 4. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

63. **Восстановление государственной независимости Грузии. 1917-1918.** – Газета „Свободная Грузия,” 1998, № 137-138, 26 мая, стр. 4-5. (სოავტორ აპოლონ სილაგაძე).

64. **სავეს ყოვლითა განგებითა სახელმწიფოთა...** – გაზეთი „ეკოდაიჯესტი,” 1999, 10-12 დეკემბერი, № 56, გვ. 12 (თანაავტორები მერაბ ვაჩნაძე და ოთარ მიმინოშვილი).

65. **ილია და აკაკი საუკუნეთა მიჯნაზე.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2000, 8 აპრილი, № 94, გვ. 4. (თანაავტორი ოთარ მიმინოშვილი).

66. **საქართველო-რუსეთის 1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულება.** – გაზეთი „დილის გაზეთი,” 2000, № 101, გვ. 16.

67. **ვაჟა-ფშაველა და არჩილ ჯორჯაძე საუკუნეთა მიჯნაზე.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2000, № 134, 20 მაისი, გვ. 4; 2000, № 135-136, 21-22 მაისი, გვ. 6 (თანაავტორი ოთარ მიმინოშვილი).

68. **ქართველები საუკუნეების მანძილზე იცავდნენ სახელმწიფოებრიობას.** – გაზეთი „არგო,” 2000, № 39, 25-31 ივლისი, გვ. 22.

69. **იაკობ გოგებაშვილი და ნიკო ნიკოლაძე საუკუნეთა მიჯნაზე.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2000, № 231,

26 აგვისტო, გვ. 3; 2000, № 232-233, 27-28 აგვისტო, გვ. 4 (თანაავტორი ოთარ მიმინოშვილი).

70. Противостояние прозападной и пророссийской ориентации в грузинской политике. _ Газета „Свободная Грузия,” 2001, № 9, 27 января, стр. 8-9.

71. კონსტიტუციური შეთანხმება უნდა დაიდოს. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2001, № 68-69, 23 მარტი, გვ. 3 (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

72. დედა უნივერსიტეტის ღირსეული შვილი. – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2001, მარტი, № 26, გვ. 3 (თანაავტორები ოთარ მიმინოშვილი და მერაბ ვაჩნაძე).

73. საქართველო და რუსეთი. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2001, № 97, 25 აპრილი, გვ. 6; 2001, № 98, 26 აპრილი, გვ. 4; 2001, № 99, 27 აპრილი, გვ. 4 (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

74. აკადემიის რეფორმა გარდაუვალია. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2001, № 106, 5 მაისი, გვ. 4 (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

75. Жертва большой политики. Ответ на публикацию г-на С. Константинова. _ Газета „Свободная Грузия,” 2001, № 75, 7 июля, стр. 8-9. (соавтор Мераб Вачнадзе).

76. Грузино-русские отношения. История. Итоги. Уроки. _ Газета „Свободная Грузия,” 2001, № 118, 16 октября, стр. 6-7. (соавтор Мераб Вачнадзе).

77. ილია. – გაზეთი „100 მწერლის გაზეთი,” 2002, № 5, 1-6 მარტი, გვ. 5.

78. მთავარია ვაშენოთ ეროვნული სახელმწიფო. – გაზეთი „100 მწერლის გაზეთი,” 2002, № 10, 4-10 აპრილი, გვ. 6. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე).

79. ეროვნულისა და კოსმოპოლიტიზმის დაპირისპირება. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2002, № 90, 16 აპრილი, გვ. 4; 2002, № 91, 17 აპრილი, გვ. 3 (თანაავტორები: მერაბ ვანნაძე, დიმიტრი შველიძე).

80. საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენა. – გაზეთი „დილის გაზეთი,” 2002, № 119, 25-27 მაისი, გვ. 4-5.

81. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დაცემა. – გაზეთი „დილის გაზეთი,” 2002, № 119, 25-27 მაისი, გვ. 16-17.

82. ქართული რეგულარული არმიის შექმნის სათავეებთან. – გაზეთი „დილის გაზეთი,” 2002, № 119, გვ. 22.

83. Прудный путь поисков союзника – Газета „Свободная Грузия,” 2001, № 222-223, 19 октября, стр. 4.

84. „ამიერიდან და სამარიდოთ ბათომი და ბათომის ოლქი შეუერთდეს თავის ბუნებრივ სამშობლოს...” – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2003, № 99, 16 აპრილი, გვ. 3-4;

გადაიბეჭდა:

„ამიერიდან და სამარიდოთ ბათომი და ბათომის ოლქი შეუერთდეს თავის ბუნებრივ სამშობლოს...” – გაზეთი „აჭარა,” 2003, № 75, 22 აპრილი, გვ. 3-4;

85. **История Грузии** (с древнейших времен до наших дней) [цикл статей] (соавторы: Мераб Вачнадзе, Михеил Бахтадзе). _ Газета „Свободная Грузия,”

1. 2003, № 115-116, 3 мая, стр. 7.

2. 2003, № 122-123, 9 мая, стр. 7.

3. 2003, № 130-131, 17 მაისი, გვ. 5.
4. 2003, № 138-139, 24 მაისი, გვ. 5.
5. 2003, № 146-147, 31 მაისი, გვ. 5.
6. 2003, № 154-155, 7 ივნისი, გვ. 5.
7. 2003, № 161-162, 14 ივნისი, გვ. 5.
8. 2003, № 168-169, 21 ივნისი, გვ. 5.
9. 2003, № 186-187, 5 ივლისი, გვ. 5.
10. 2003, № 193-194, 12 ივლისი, გვ. 5.
11. 2003, № 201-202, 19 ივლისი, გვ. 5.
12. 2003, № 210-211, 26 ივლისი, გვ. 5.
13. 2003, № 217-218, 2 აგვისტო, გვ. 5.
14. 2003, № 223-224, 9 აგვისტო, გვ. 5.
15. 2003, № 229-230, 16 აგვისტო, გვ. 5.
16. 2003, № 236-237, 23 აგვისტო, გვ. 5.
17. 2003, № 241-242, 28 აგვისტო, გვ. 9.
18. 2003, № 248-249, 6 სექტემბერი, გვ. 5.
19. 2003, № 261-262, 20 სექტემბერი, გვ. 5.
20. 2003, № 268-269, 27 სექტემბერი, გვ. 9.
21. 2003, № 275-276, 4 ოქტომბერი, გვ. 5.
22. 2003, № 281-282, 11 ოქტომბერი, გვ. 5.

86. „ჩემი ოცნებაა ბედნიერი საქართველო“ (ქალბატონი, რომელიც ღირსეულად ემსახურა ოჯახს და სამშობლოს). – გაზეთი „ახალი ერა“, 2003, № 52, 8 ივლისი, გვ. 2. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

87. „ვიხადო ვალი ხალხის, ქვეყნის...“ – გაზეთი „ახალი ერა“, 2003, № 56, 22 ივლისი, გვ. 6-7 (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

88. „თავისუფალი დროშა ქართველთა ერთობის.“ – გაზეთი „ახალი ერა“, 2003, № 69, 23 სექტემბერი, გვ. 6-7.

89. **ქვეყნის მეცნიერების ხარისხის მართვისას აუცილებელია პრინციპულობა.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2004, № 35, 12 თებერვალი, გვ. 3 (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

90. **Карсский договор.** – Газета „Свободная Грузия,” 2004, № 45, 18 марта, стр. 2.

91. **ყარსის ხელშეკრულება.** – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2004, № 7, 31 მარტი – 6 აპრილი, გვ. 3,7,14.

92. **„რუსეთი უპირობოდ ცნობს საქართველოს დამოუკიდებლობას.”** – გაზეთი „მთავარი გაზეთი,” 2004, № 101, 1 მაისი, გვ. 14.

93. **საქართველო-რუსეთის 1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულება.** – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2004, № 12, 5-11 მაისი, გვ. 3-4, 7.

94. **Грузино-русский договор (7 мая 1920 года).** – Газета „Свободная Грузия,” 2004, № 74, 6 мая, стр. 5.

95. **ილიას უკნიდან ესროლეს.** – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2004, № 16, 2-8 ივნისი, გვ. 1, 3.

96. **რუსეთი: ძველი და ახალი.** – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2004, № 23, 6 ოქტომბერი – 2 ნოემბერი, გვ. 3, 7.

97. **დასავლეთი რუსეთის წინააღმდეგ.** – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2004, № 24, 3-30 ნოემბერი, გვ. 3, 7.

98. **Запад против россии.** – Газета „Свободная Грузия,” 2004, № 213-214, 27 ноября, стр. 4.

99. **ეროვნული ღირსების აღდგენის უკვდავი იდეა.** – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2004, № 25, გვ. 3, 9.

100. **ორი უკრაინა, სამი ჰეტმანი.** – გაზეთი „24 საათი,” 2004, № 305, 24 დეკემბერი, გვ. 135-136.

101. **თვითმართველობა 1918-1921 წლების საქართველოში.** – გაზეთი „რეგიონის დროით,” 2005, № 2, 1 ივლისი, გვ. 3.

102. **Кучук-Кайнарджийский мир (1774 г.) и Российские владения на Кавказе.** – Газета „Свободная Грузия,” 2006, № 83, 31 марта, стр. 5.

103. **ქართული ეროვნული ცნობიერების სათავეებთან.** – გაზეთი „საპატრიარქოს უწყებანი,” 2006, № 14, 12-18 აპრილი, გვ. 22-24.

104. **ერთმორწმუნე რუსეთი და საქართველო** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2006, № 95, 18 მაისი, გვ. 7; 2006, № 96, 19 მაისი, გვ. 11; 2006 № 98, 23 მაისი, გვ. 5; 2006 № 99, 24 მაისი, გვ. 5; 2006, № 100, 25 მაისი, გვ. 6.

105. **საქართველო და რუსეთი.** – გაზეთი „რეპორტი 2” (ბორჯომი), 2006, № 9, 12 ივნისი, გვ. 6; 2006, № 10, 19 ივნისი, გვ. 6; 2006, № 11, 26 ივნისი, გვ. 6; 2006, № 12, 3 ივლისი, გვ. 6; 2006 № 13, 10 ივლისი, გვ. 6; 2006 № 14, 17 ივლისი, გვ. 6; 2006, № 15, 24 ივლისი, გვ. 6; 2006, № 16, 31 ივლისი, გვ. 6;

106. **შელახული ღირსება. ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ცნობიერება: წარსული და თანამედროვეობა.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2006, № 206, 20 ოქტომბერი, გვ. 4-5; 2006, № 207, 21 ოქტომბერი, გვ. 4-5; 2006, № 208, 24 ოქტომბერი, გვ. 4-5; 2006, № 209, 25 ოქტომბერი, გვ. 5;

107. **რა ნამუსითაც დაიწყეს, ისევე განაგრძობენ.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2006, № 211, 27 ოქტომბერი, გვ. 4;

108. **იოსებ ჯულაშვილის არჩევანი.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2006, № 224, 15 ნოემბერი, გვ. 9; 2006, № 225, 16 ნოემბერი, გვ. 9; 2006, № 226 17 ნოემბერი, გვ. 9; 2006, № 228, 21 ნოემბერი, გვ. 9; 2006, № 229, 22 ნოემბერი, გვ. 7; 2006, 230, 23 ნოემბერი, გვ. 9;

109. **26 მაისი, თუ 9 აპრილი?** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2007, № 69, 19 აპრილი, გვ. 2.

110. **ღვთით ბოძებული უფლების ხელყოფა.** რუსეთი და საქართველოს ეკლესია (1771-1814 წწ.). – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2007, № 88, 9 მაისი, გვ. 4; 2007, № 89, 11 მაისი, გვ. 5.

111. **პრორუსული ორიენტაციის ალტერნატივა.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2007, № 110, 13 ივნისი, გვ. 5; 2007, № 111, 15 ივნისი, გვ. 5; 2007, № 112, 16 ივნისი, გვ. 5; 2007, № 113, 19 ივნისი, გვ. 5.

112. **„ცხოვრება და კანონი.”** ეკონომიკური და სოციალური განვითარების პერსპექტივა. – გაზეთი „კომერსანტი,” 2007, № 4, 20-26 ივლისი, გვ. 12.

113. **საუკუნის მკვლევლობიდან 100 წლის შემდეგ.** – „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2007, № 142, 25 ივლისი, გვ. 8-9.

114. **არცთუ კარგად დადგმული სპექტაკლი.** ილია ჭავჭავაძის მკვლევლობის საქმის გამოძიება და სასამართლო პროცესი (1907-1909 წწ.). – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2007, № 147, 2 აგვისტო, გვ. 4, 6.

115. ილია ჭავჭავაძის მკვლევლობის საქმის გამოძიება და სასამართლო პროცესი (1941-1942 წწ.). – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2007, № 163, 23 აგვისტო, გვ. 4-5.

116. საქართველოს ოკუპაციის წარუმატებელი ცდა. შეთქმულება ერეკლე II-ის წინააღმდეგ. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2007, № 192, 5 ოქტომბერი, გვ. 7-8.

117. დიდი მეფე, მამაი ჩენი... – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2007, № 250, 21 დეკემბერი, გვ. 2.

118. საქართველო 1941-1945 წლებში. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2008, № 86, 9 მაისი, გვ. 8-10.

119. 1918 წლის 26 მაისი. ისეთი როგორც იყო და როგორც უნდა ყოფილიყო. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2008, № 94, 23 მაისი, გვ. 8; 2008, № 95, 24 მაისი, გვ. 7.

120. საქართველო, რუსეთი ევროპა... – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2008, № 110, 17 ივნისი, გვ. 5-6.

121. რუსული სამყარო. ისტორია. თანამედროვეობა. პერსპექტივა. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2008, № 162, 30 აგვისტო, გვ. 5.

გადაიბეჭდა: გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი“, 2008, № 12, 28 ოქტომბერი, გვ. 5-6.

122. გაყალბებული ისტორია აგრესორის სამსახურში. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2008, № 163, 2 სექტემბერი, გვ. 5.

123. რუსული საფრთხე ევროპისათვის. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2008, № 171, 12 სექტემბერი, გვ. 5-6.

გადაიბეჭდა: გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2008, № 13, 28 ნომბერი, გვ. 4.

124. **1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულება, რომელიც რუსეთმა ფეხებზე დაიკიდა.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2008, № 184, 1 ოქტომბერი, გვ. 5; № 185, 2 ოქტომბერი, გვ. 5.

125. **Русский мир** (История, современность, перспективы.) – Газета „Свободная Грузия,” 2008, № 82-83, 4 октября, стр. 4-5. Vachtang Guruli.

126. **თავისუფლების უკვდავი იდეა უნივერსიტეტში.** – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2008, № 11, 9 ოქტომბერი, გვ. 5-6.

სრული ინგლისური თარგმანით:

An Everlasting Idea of Freedom of The University. – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2008, № 11, 9 ოქტომბერი, გვ. 5-6.

127. **რუსეთი მდლიოდა თუ ერეკლეს მოჰყავდა?** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2008, № 198, 22 ოქტომბერი. გვ. 5.

128. **აგრესორის დიპლომატია.** – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2008, № 14, 5 დეკემბერი, გვ. 6-7.

129. **კომპრომისი დაუშვებელია.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2009, № 65, 7 აპრილი. გვ. 3.

130. **როგორც მოქალაქეობრივი, ისე მეცნიერული და პოლიტიკური თვალსაზრისით მიუღებელი.** – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2009, № 76, 17 აპრილი, გვ. 3. (თანაავტორი მაგალი თოდუა)

131. **სიცრუის ბაზრის მოლდინში.** – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2009, № 5, 20 აპრილი, გვ. 8.

132. ქართული ეროვნული ცნობიერება. ილიამდე და ილიას შემდეგ. – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2009,
წერილი I. № 19, 21-27 მაისი, გვ. 9
წერილი II. № 20, 28 მაისი-3 ივნისი, გვ. 7.
წერილი III. № 21, 4-10 ივნისი, გვ. 7.
წერილი IV. № 22, 11-17 ივნისი, გვ. 7.
წერილი V. № 23, 18-24 ივნისი, გვ. 7.
წერილი VI. № 24, 25 ივნისი,-1 ივლისი, გვ. 7.
წერილი VII. № 25, 2-8 ივლისი, გვ. 7;
წერილი VIII. № 26, 9-15 ივლისი, გვ. 6.
წერილი IX. № 27, 16-22 ივლისი, გვ. 7.
წერილი X. № 28, 23-29 ივლისი, გვ. 7.

133. В ожидании базара лжи. – газета „Свободная Грузия,” 2009, № 37-38, 23 мая, стр. 8.

134. საბედისწერო არჩევანი. ვახტანგ VI-ის პოლიტიკური ორიენტაციის შეფასებისათვის. – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2009, № 30, 10-16 სექტემბერი, გვ. 12; 2009, № 31, 17-23 სექტემბერი, გვ. 14.

135. მფარველობიდან ანექსიამდე (1771-1801). – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2009, № 190-192, 24 სექტემბერი, გვ. 5; № 195-197, 30 სექტემბერი, გვ. 6.

136. От покровительства до аннексии (Русско-грузинские отношения в 1771-1801 гг.). – Газета „Свободная Грузия,” 2009, № 78-79, 10 октября, стр. 8-9; 2009, № 80-81, 17 октября, стр. 8.

137. ცდა ერთიანობის აღდგენისა. 1790 წელი. – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2009, № 36, 22-28 ოქტომბერი, გვ. 3.

138. **რუსეთის კავკასიური პოლიტიკა და ერეკლე II** (ერეკლე II-ის პოლიტიკური ორიენტაციის შეფასებისათვის). – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2009 № 38, 5-11 ნომბერი, გვ. 11; 2009, № 39, 12-18 ნომბერი, გვ. 15-16;

139. **„დიდთა საქმეთა” შემოქმედი.** – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2009. № 44, 17-23 დეკემბერი, გვ. 3.

140. **საერთოქართული ეროვნული ცნობიერების თავისებურებანი.** – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2010, № 48. გვ.11-14.

141. **სასურველი და რეალური: 1918 წლის 26 მაისი.** – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2010, № 65, 20-26 მაისი, გვ. 10; 2010, № 66, 27 მაისი - 2 ივნისი, გვ. 10.

142. **მიჩქმალული სიმართლე, რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობაში.** – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი.” ივანე ჯავახიშვილის 135 წლისთავისადმი მიძღვნილი ნომერი. 2011 წლის 23 აპრილი, გვ 15-16;

143. **1918 წლის 26 მაისი. საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენა.** – გაზეთი „აი ია,” 2011, № 14, 24 მაისი - 6 ივნისი, გვ. 2-4.

ბ) ჟურნალებში (34)

1. **ქართველი და პოლონელი პარტიზანების საბრძოლო თანამეგობრების ისტორიიდან** (ქართველი პარტიზანი „ჩარნი ვოლოდია” პოლონეთში). – ჟურნალი „ცისკარი,” 1975, № 5, გვ. 101-105 (თანაავტორი ვალერიან მაჭარაძე).

2. **საბჭოთა პარტიზანული რაზმი „ვასკა გრუზინი” პოლონეთში** (ახალი საარქივო მასალების მიხედვით). –

ჟურნალი „ცისკარი,” 1976, № 5, გვ. 84-91 (თანაავტორი ვალერიან მაჭარაძე).

3. **Яркий эпизод боевого содружества.** По новым архивным материалам _ журнал „Литературная Грузия,” 1977, № 56 стр. 70-71 (სოავტორი ვალერიან მაჭარაძე).

4. **Страницы героической борьбы.** _ журнал „Литературная Грузия,” 1979, № 1 стр. 117- 124 (სოავტორი ვალერიან მაჭარაძე).

5. **ბელორუსიის განთავისუფლებისთვის ბრძოლაში.** – ჟურნალი „განთიადი,” 1979, № 4, გვ. 158, 167 (თანაავტორი ვალერიან მაჭარაძე).

6. **Боевой путь Пинской партизанской бригады** (По новым архивным материалам). – საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მაცნე. ისტორიის, არქეოლოგიის, ეთნოლოგიისა და ხელოვნების ისტორიის სერია, 1979, № 4, გვ. 26-38.

7. **ქართველი კოვბაკელები** (ახალი საარქივო მასალების მიხედვით). – ჟურნალი „ისტორია, საზოგადოებათმცოდნეობა და გეოგრაფია სკოლაში,” 1982, № 3, გვ. 37-47.

8. **ასე იწყებოდა ისტორიის გაყალბება** (ქართული მარქსისტული ისტორიოგრაფიის განვითარების ძირითადი ტენდენციები 20-30-იან წლებში). – ჟურნალი „განთიადი,” 1990, №12, გვ. 161-170.

9. **ქართული ისტორიული მეცნიერების ძველი და ახალი გასაჭირი.** – ჟურნალი „საისტორიო ვერტიკალები,” 1991, № 1, გვ. 7-12.

10. **მეორე მსოფლიო ომი და საქართველო.** – ჟურნალი „პოლიტიკა,” 1991, № 11-12, გვ. 59-62.

11. პარტიზანული იატაკქვეშა მოძრაობა: მითი და სინამდვილე. – ჟურნალი „მხედარი,” 1992, № 1, გვ. 46-53.

12. ეგზარქოს ნიკონის მკვლევლები. – ჟურნალი „რელიგია,” 1993, № 1, გვ. 89-96.

13. პოლიტიკური აზროვნების ისტორიიდან (მეცხრამეტე საუკუნის დასასრული – მეოცე საუკუნის დამდეგი). – ჟურნალი „განთიადი,” 1993, № 9-10, გვ. 181-185.

14. ქართული საზოგადოებრივი აზროვნების ისტორიიდან (გაზეთი „კვალი” 1898-1904 წლებში). – ჟურნალი „პოლიტიკა,” 1994, № 4-5, გვ. 16-17.

15. ნოე ჟორდანიას. – ჟურნალი „პოლიტიკა,” 1995, № 1-3, გვ. 43-47.

17. Die uesteuropaische Orientierung in der georgischen Sozialdemokratie (1892-1904). – „Georgica,” 1997, № 20, s. 44-50.

18. იოსებ სტალინის დაბადების თარიღისათვის. – ჟურნალი „საისტორიო მაცნე” (ბათუმი), 1998, № 7, გვ. 56-58.

19. პროფესიონალიზმისა და არაპროფესიონალიზმის დაპირისპირება. – ჟურნალი „საისტორიო ვერტიკალები,” 2002, № 2, გვ. 11-15.

20. Грузины в Государственных думах России (1906-1914 гг.) – „Журнал о выборах”. Приложение к журналу „Вестник Центральной избирательной комиссии Российской федерации.” 2006, № 3, стр. 60-63.

21. Чолокская битва (Из истории грузино-русского боевого соружества). – “Номо Esperans”. Международный научно-

теоритический журнал. Санкт-Петербург - Тбилиси - Батуми, 2006, № 2, стр. 12-13.

22. **ახალი ქართული სახელმწიფოებრიობის სათავეებთან (1918-2008).** – ჟურნალი „პირველი სიტყვა,” 2008, ივნისი, გვ. 13-17.

23. **სამარცხინო ომი.** – ჟურნალი „პირველი სიტყვა,” 2008, სექტემბერი, გვ. 7-8.

24. **სამშობლოს ისტორიაზე შეყვარებული კაცის ნაღვაწი.** – ჟურნალი „რაინდი,” 2008, № 2, გვ. 31.

25. **რუსული სამყარო** (ისტორია. თანამედროვეობა. პერსპექტივა). – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მონაბე.” 2008, № 3, ოქტომბერი, გვ. 80-90.

სრული ინგლისური თარგმანი: **Vakhtang Guruli: The Russian World (Past, Present, and Future) – The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2008, № 3, October, p. 80-90.**

26. **რუსული ოკუპაცია (1770-1921).** – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მონაბე.” 2008, № 3, ოქტომბერი, გვ. 91-106.

სრული ინგლისური თარგმანი: **Vakhtang Guruli: The Russian Occuoation. – The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2008, № 3, October, p. 91-106.**

27. **Role of Byzantium in Russia’s Christianization and in ingulcation of the latter.** – „Pro Georgia.” journal of kartvelological studies. 2009, № 18, s. 101-105.

28. **ღვთისა და კაცის წინაშე ვალმოსხდილი.** არქიმანდრიტი პიმენ დაშნიანი (1936-1937 წწ.). – საქართველოს

შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მოამბე.“ 2009, № 7, ოქტომბერი, გვ. 19-33.

სრული ინგლისური თარგმანი **Vakhtang Guruli: A Truthful before the Almighty and People Archimandrite Pemen Dashniani (1936-1937).** – The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2009, № 7, October, p. 19-33.

გადაიბეჭდა: საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალში „საარქივო მოამბე.“. 2010, № 8, ზამთარი, გვ. 101-115.

29. როგორ სწავლობდა იოსებ ჯუღაშვილი სასულიერო სემინარიაში – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მოამბე.“ 2009, № 7, ოქტომბერი, გვ. 82-87.

სრული ინგლისური თარგმანი **Vakhtang Guruli: Stories how Ioseb Jugashvili studied at the theological seminary (1894-1899).** – The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2009, № 7, October, p. 82-87.

30. Российско-Турецкое противостояние на центральном в 1918-1921 годах. -Кавказ и Глобализация. Журнал социально-политических исследований. Том 3. Выпуск 4. Институт стратегических наук. Швеция, 2009. стр 161-169. (соавтор: Аполон Силагадзе).

სრული ინგლისური თარგმანი: **The Russo-Turkish confrontation in the central Caucasus in 1918-1921.** The Caucasus and Globalization. Journal of Social, Political and Economic Studies. Volume 3. issue 4. Institute of Strategic Studies of The Caucasus. Sweden, 2009. pg. 138-144. (Coauthor A. Silagadze).

31. საყურადღებო დოკუმენტები საქართველოს ეკლესიის ისტორიისათვის. – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მოამბე.“ 2010, № 8, ზამთარი, გვ. 128-142.

სრული ინგლისური თარგმანი: Vakhtang Guruli. Documents important for the history of the Georgian church. – The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2010, # 8, Winter, 128-142.

32. მონაწილეობდა თუ არა სტალინი თბილისში გახმაურებული ექსპეროაციაში? – ჟურნალი „ისტორიანი“, 2011, №1, იანვარი, გვ. 36-39.

33. იმპერიის ტყვეობიდან დამოუკიდებლობამდე. როგორ იწრთობოდა 26 მაისი. – ჟურნალი „ისტორიანი“, 2011, №5, მაისი, გვ. 12-18.

34. როგორი იყო იოსებ სტალინი გარეგნულად. – ჟურნალი „ისტორიანი“, 2011, №11, ნოემბერი, გვ. 48-50.

გ) კრებულები, შრომებში, წელიწადეულებში, აღმანახებში (41)

1. ფილიპე მახარაძე 1905-1907 წლების რევოლუციის ისტორიის მკვლევარი. – თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ახალგაზრდა მეცნიერთა საბჭოს შრომები. XII. ჰუმანიტარულ და საზოგადოებრივ მეცნიერებათა სერია. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1986, გვ. 9-13.

2. ისტორიულ-პარტიული მეცნიერების მიზნებისა და ამოცანების განსაზღვრა 20-30-იან წლებში. – თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ახალგაზრდა მეცნიერთა საბჭოს შრომები. XII. ჰუმანიტარულ და საზოგადოებრივ მეცნიერებათა სერია. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1989, გვ. 74-79.

3. მესამე დასი (დაარსებიდან 100 წლისთავისათვის). – პოლიტოლოგიის საკითხები. 1993, № 2 (4). საქართველოს პოლიტიკური განათლების ასოციაციის გამოცემა, თბილისი, 1993, გვ. 17-26.

4. 1918 წლის 26 მაისის საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტის ტექსტისათვის. – „კილო“ (საისტორიო აღმანახი). 1997, № 1. გამომცემლობა „მეცნიერება“, თბილისი, 1997, გვ. 4-12.

5. К вопросу создания Тбилисской организации РСДМП (вторая половина 90-х гг. XIX века – 1902 год.) – Межнациональные отношения сегодня. Выпуск 4. Издательство Северо-Кавказского научного центра высшей школы, Ростов на Дону, 1997, стр. 84-89.

6. К вопросу политической ориентации Грузинской социал-демократии (меншевиков) (1892-1918 гг.). – Межнациональные отношения сегодня. Выпуск 4. Издательство Северо-Кавказского научного центра высшей школы, Ростов на Дону, 1997, стр. 84-89.

7. საქართველოს ახალი და უახლესი ისტორიის პერიოდიზაციისათვის. – საქართველოს ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები. 1998 წლის 9 ივნისს ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტში გამართული დისკუსიის მასალები. გამომცემლობა „მემატიანე“, თბილისი, 1998, გვ. 4-7 (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე).

8. ლ. ბერიას წერილი ი. სტალინისადმი. – „ახალი დროება.“ საქართველოს ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები, 1999, № 1, გვ. 25-27.

9. საქართველოს ახალი და უახლესი ისტორიის შესწავლის საკითხები. – „ახალი დროება.“ საქართველოს

ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები, 1999, № 1, გვ. 7-14
(თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

10. **სტალინის დიდი ექსპერიმენტი.** მასალები პოლიტიკური პორტრეტისათვის. – „ახალი დროება.“ საქართველოს ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები, 1999, № 2, გვ. 16-28.
1999, № 3, გვ. 24-36.
1999, № 4, გვ. 15-32.
1999, № 5, გვ. 30-37.
1999, № 6, გვ. 38-49.

11. **პროდასავლური და პრორუსული ორიენტაციის დაპირისპირება ქართულ პოლიტიკაში.** – გივი ქორდანიას (კრებული). თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 2001, გვ. 77-94.

12. **საქართველოს სოციალ-დემოკრატია (XX საუკუნის 30-იანი წლები).** – ვალერიან მაჭარაძის 80 წლისთავისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო ნაშრომთა კრებული. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 2001, გვ. 168-219.

13. **საქართველოს საგარეო-პოლიტიკური ორიენტაცია (1917 წლის მარტი – 1918 წლის მაისი).** – ქართული დიპლომატია. წელიწადეული. 9. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 2002, გვ. 5-42.

14. **Грузино-Русские отношения (XV-XX вв.)** – Грузино-Русские научно-культурные связи в истории Санкт-Петербурга. Издательство „Логос“, С.-Петербург, 2003, стр. 256-265 (соавтор Мераб Вачнадзе).

15. **პრორუსული ორიენტაციის ალტერნატივა.** – მარიამ ლორთქიფანიძე 85 [კრებული]. თბილისის უნივერსიტეტის

გამომცემლობა, თბილისი, 2007, გვ. 343-357. (რეზიუმე ინგლისურ ენაზე).

16. **რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული პარტიის კავკასიის კავშირის შექმნა და მოღვაწეობა (1903 წ.).** – აღმანახი „კავკასიის მაცნე“ 2007, № 16, გვ. 78-84.

17. **დამოუკიდებლობის დღედ მიჩნეულ უნდა იქნეს 26 მაისი.** – დამოუკიდებლობის დღე: 26 მაისი თუ 9 აპრილი? გამომცემლობა „ახალი აზრი“, თბილისი, 2008, გვ. 12-15 (რეზიუმე ინგლისურ ენაზე).

18. **საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიისათვის ბრძოლის ისტორიიდან (1905 წ.).** – ნოდარ შენგელია – 75 (კრებული). გამომცემლობა „ჰოროსი XXI“, თბილისი, 2008, გვ. 138-147.

19. **საქართველო-რუსეთის 1921 წლის თებერვალ-მარტის ომი.** – რუსეთი და საქართველო: აგრესიის გაკვეთილები. გამომცემლობა „ახალი აზრი“, თბილისი, 2008, გვ. 59-67.

20. **„მესამე დასის“ პროგრამა (1892-1893 წლები).** – საქართველოს პოლიტიკური პარტიების პროგრამები. 1906-1921. კრებული II. სოციალისტური პარტიების პროგრამები. თბილისი, 2008, გვ. 28-35.

21. **საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი მშენებლობის სათავეებთან (1918 წ.).** – საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა (1918-1921): სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობის გამოცდილება. თბილისი, 2008, გვ. 49-64.

22. **ირან-ოსმალეთ-რუსეთის ბრძოლა სამხრეთ კავკასიაში დამკვიდრებისათვის (XVIII საუკუნის პირველ**

ნახევარში). – „კავკასიის მაცნე“ (აღმნახი), 2008, № 17, გვ. 70-74 (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

23. **ამერიკის შეერთებული შტატების წვლილი საბჭოთა კავშირის დაშლაში.** – ამერიკის შესწავლის საკითხები. V. გამომცემლობა „კილო“, თბილისი, 2008, გვ. 42-48 (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

24. **საქართველო-რუსეთის ურთიერთობის ისტორიის შეფასებისათვის. (XV-XVIII სს.)** – დავით კაციტაძე 80 (პროფესორ დავით კაციტაძის 80 წლისთავისათვის მიძღვნილი საიუბილეო კრებული). გამომცემლობა „ჰოროსი XXI“, თბილისი, 2009, გვ. 162-186.

25. **ლევან თოიძე** – მასწავლებელი და მეგობარი. – ლევან თოიძე – 80. თბილისი, 2009. გვ. 67-69.

26. **საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში 1934-1941 წლებში მოწყობილი არქეოლოგიური გამოფენა.** – კულტურულ-საისტორიო ძიებანი. გურამ ლორთქიფანიძე. სამეცნიერო მოღვაწეობის 50 წელი. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. თბილისი, 2010. გვ. 253-270 (თანაავტორები: დიმიტრი ახვედიანი, თინა აბულაშვილი).

27. **თეიმურაზ II.** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 322-324.

28. **პატარა კახი.** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 325-331.

29. **სოლომონ I.** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 332-336.

30. **ცდა ერთიანობის აღდგენისა.** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 338-339.

31. **იოანე ბატონიშვილი.** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 356-357.

32. **ალექსანდრე ბატონიშვილი.** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 360-362.

33. **1832 წლის შეთქმულება** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 390-394.
34. **სამოციანელები** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 395-400.
35. **ილია ჭავჭავაძე – დიდი ერისკაცი.** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 400-409.
36. **თბილისის გუბერნიის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკი** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 410-412.
37. **ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება.** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 417-420.
38. **საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენა 1918 წლის 26 მაისს.** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 448-454.
39. **საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენა 1991 წლის 9 აპრილს.** – დიდნი საქმენი. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 543-548.
40. **ირან-ოსმალეთ-რუსეთის დიპლომატია ცენტრალური და სამხრეთი კავკასიის კონტექსტში XVI-XVIII საუკუნეებში.** – ქართული დიპლომატია. წელიწდეული. 14. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 258-279 (თანაავტორი აპოლონ სილაგაძე).
41. **საქართველო-რუსეთის ურთიერთობის საკითხები ივანე ჯავახიშვილის ნაშრომებში.** – ქართული დიპლომატია. წელიწდეული. 15. გამომცემლობა „არტანუჯი“, თბილისი, 2011, გვ. 156-183.

IV. სახელმძღვანელოები (31)

ა) სასკოლო (22)

1. ქართულ ენაზე (7)

1. საქართველოს ისტორია (XIX-XX საუკუნეები).
აბიტურიენტებისათვის

პირველი გამოცემა. თბილისი, 1999. 198 გვ.

მეორე გამოცემა. თბილისი, 2000. 200 გვ.

2. საქართველოს ისტორია (XIX-XX საუკუნეები). IX
კლასის სახელმძღვანელო.

პირველი გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,”
თბილისი, 2000. 200 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

მეორე გადამუშავებული გამოცემა. გამომცემლობა
„არტანუჯი,” თბილისი, 2001. 208 გვ. (თანაავტორი მერაბ
ვაჩნაძე).

მესამე გადამუშავებული გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2002. 208 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე).

მეოთხე გადამუშავებული გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 160 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე).

მეოთხე გამოცემის განმეორება. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2004. 160 გვ.

მეხუთე გადამუშავებული გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2005. 160 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე).

3. **საქართველოს ისტორია VIII კლასის სახელმძღვანელო.** პირველი გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2001, 108 გვ. (თანაავტორები: მერაბ ვანნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

მეორე გადამუშავებული გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2002. 108 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

მესამე გადამუშავებული და შესწორებული გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 143 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

მესამე გამოცემის განმეორება. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2004. 143 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

4. **საქართველოს ისტორია (უძველესი დროიდან 1801 წლამდე). X კლასის სახელმძღვანელო.**

პირველი გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2001. 232 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

მეორე გადამუშავებული გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2002. 224 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

მესამე გადამუშავებული გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 200 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

5. საქართველოს ისტორია (XIX-XX სს.). XI კლასის სახელმძღვანელო.

პირველი გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2002. 208 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე).

მეორე გადამუშავებული გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 208 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე).

მესამე გადამუშავებული გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2004. 208 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე).

მესამე გამოცემის განმეორება. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2006. 208 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვანნაძე).

6. საქართველოს ისტორია. VII კლასის სახელმძღვანელო.

პირველი გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 148 გვ. (თანაავტორები: მერაბ ვანნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

მეორე გადამუშავებული გამოცემა. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2005. 148 გვ.

7. მასწავლებლის სარეკომენდაციო წიგნი. საქართველოს ისტორია. VII კლასი. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 152 გვ. (თანაავტორები: მერაბ ვანნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

2. ინგლისურ ენაზე (1)

1. The Black Sea – Zone of the contact. Authors: T. Dundua, R. Metreveli, M Vachnadze, V. Guruli. Tbilisi, 2003. 52 p.

3. რუსულ ენაზე (4)

1. **История Грузии. Учебник для VII класса.** – Издательство „Артануджи,” Тбилиси, 2003, 123 стр. (соавторы Мераб Вачнадзе, Михаил Бахтадзе).

2. **История Грузии (XIX-XX века). Учебник для IX класса.** Издательство „Артануджи,” Тбилиси, 2001, 188 стр. (соавтор: Мераб Вачнадзе).

3. **История Грузии (с древнейших времен до 1801 года). Учебник для X класса русской школы.** Издательство „Артануджи,” Тбилиси, 2002, 208 стр. (соавтор: Мераб Вачнадзе, Михаил Бахтадзе).

4. **История Грузии (XIX-XX века). Учебник для XI класса средней школы.** Издательство „Артануджи,” Тбилиси, 2003, 212 стр. (соавтор: Мераб Вачнадзе).

4. სომხურ ენაზე (5)

1. **საქართველოს ისტორია. VII კლასის სახელმძღვანელო.** გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 128 გვ. (თანაავტორები: მერაბ ვაჩნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

2. **საქართველოს ისტორია VIII კლასის სახელმძღვანელო.** გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2005. 100 გვ. (თანაავტორები: მერაბ ვაჩნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

3. საქართველოს ისტორია (XIX-XX საუკუნეები). IX კლასის სახელმძღვანელო. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2002. 186 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

4. საქართველოს ისტორია (უძველესი დროიდან 1801 წლამდე). X კლასის სახელმძღვანელო. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 208 გვ. (თანაავტორები: მერაბ ვაჩნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

5. საქართველოს ისტორია (XIX-XX სს.). XI კლასის სახელმძღვანელო. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 192 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

5. აზერბაიჯანულ ენაზე (5)

1. საქართველოს ისტორია. VII კლასის სახელმძღვანელო. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 126 გვ. (თანაავტორები: მერაბ ვაჩნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

2. საქართველოს ისტორია VIII კლასის სახელმძღვანელო. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2002. 102 გვ. (თანაავტორები: მერაბ ვაჩნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

3. საქართველოს ისტორია (XIX-XX საუკუნეები). IX კლასის სახელმძღვანელო. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2002. 184 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

4. საქართველოს ისტორია (უძველესი დროიდან 1801 წლამდე). X კლასის სახელმძღვანელო. – გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2002. 208 გვ. (თანაავტორები: მერაბ ვაჩნაძე, მიხეილ ბახტაძე).

5. საქართველოს ისტორია (XIX-XX სს.). XI კლასის სახელმძღვანელო. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 192 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

ბ) საუნივერსიტეტო (9)

1. საქართველოს ისტორია. XX საუკუნე. სახელმძღვანელო ისტორიის ფაკულტეტის სტუდენტებისათვის. ავტორები: პროფ. ვახტანგ გურული (ავტორთა კოლექტივის ხელმძღვანელი), პროფ. მერაბ ვაჩნაძე, პროფ. დიმიტრი შველიძე, პროფ. ნესტან კირთაძე, დოც. ავთანდილ წოწკოლაური, დოც. პაატა ფირანიშვილი. რედაქტორი პროფ. ვახტანგ გურული. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2003. 274 გვ.

2. ქართული დიპლომატიის ისტორია. ავტორები: რ. მეტრეველი, ზ. პაპასქირი, გ. ქავთარია, ე. ასტახიშვილი, დ. ლეთოდიანი, მ. ლორთქიფანიძე, ჯ. სამუშია, დ. კაჭარავა, გ. იობაშვილი, ვ. გურული. მთავარი რედაქტორი რ. მეტრეველი. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 2003. 638 გვ.

3. საქართველოს ისტორია. XIX საუკუნე. სახელმძღვანელო ისტორიის ფაკულტეტის სტუდენტებისათვის. ავტორები პროფ. ვახტანგ ჯანჯღავა (ავტორთა კოლექტივის ხელმძღვანელი), პროფ. ვახტანგ გურული, პროფ. მერაბ ვაჩნაძე, პროფ. დიმიტრი შველიძე, პროფ. გიორგი ნადირაძე, დოც. პაატა ფირანიშვილი, პროფ. მიხეილ ბახტაძე, დოც. ბონდო კუპატაძე.

რედაქტორები: პროფ. ვახტანგ გურული, დოც. ბონდო კუპატაძე.
გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2004. 264 გვ.

4. **რუსეთის ისტორია. XIX საუკუნე.** სახელმძღვანელო სტუდენტებისათვის. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა თბილისი, 2003. 144 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

მეორე გამოცემა. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა თბილისი, 2004. 144 გვ.

5. **რუსეთის ისტორია. უძველესი დროიდან 1801 წლამდე.** სახელმძღვანელო სტუდენტებისათვის. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა თბილისი, 2004. 158 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

6. **რუსეთის ისტორია. XX საუკუნე. ნაწილი პირველი.** 1900-1937. სახელმძღვანელო სტუდენტებისათვის. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა თბილისი, 2005. 211 გვ.

7. **რუსეთის ისტორია. 1938-1953.** გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2005. 110 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

მეორე ტირაჟი. გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2006. 110 გვ.

8. **რუსეთის ეკლესიის ისტორია (სალექციო კურსი). ნაწილი პირველი (988-1801).** – გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2007. 102 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

9. **რუსეთის ეკლესიის ისტორია (სალექციო კურსი). ნაწილი მესამე (1901-2001). ნაკვეთი პირველი (1901-1945).** – გამომცემლობა „არტანუჯი,” თბილისი, 2007. 86 გვ. (თანაავტორი მერაბ ვაჩნაძე).

V. სამეცნიერო კონფერენციის თეზისები და მასალები (12)

1. ქართველი კოგაკელები (ახალი საარქივო მასალების მიხედვით). – ახალგაზრდა მეცნიერთა პრესკუბლიკური კონფერენცია. მოხსენებათა თეზისები. 25-27. VI. 1979. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1979, გვ. 28-30.

2. ქართველები კამენევ-პოდოლსკის ოლქის პარტიზანული რაზმების შენაერთში (ახალი საარქივო მასალების მიხედვით). – საზოგადოებრივ მეცნიერებათა დარგში II ახალგაზრდა მეცნიერთა რესკუბლიკური კონფერენციის მასალები. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1980, გვ. 41-42.

3. პარტიულ-პოლიტიკური და მასობრივ-პოლიტიკური მუშაობა პარტიზანულ ფორმირებებში საბჭოთა კავშირის დიდი სამამულო ომის წლებში. – საზოგადოებრივ მეცნიერებათა დარგში ახალგაზრდა მეცნიერ-ისტორიკოსთა III

რესპუბლიკური კონფერენციის მასალები. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1981, გვ. 35-37.

4. **ქართველების მონაწილეობა პარტიზანულ ბრძოლებში საბჭოთა კავშირის დიდი სამამულო ომის წლებში (საკითხის ისტორიოგრაფია).** – ახალგაზრდა მეცნიერ-ისტორიკოსთა IV რესპუბლიკური კონფერენციის მასალები. 24-25 ივნისი. 1982 წელი. ქ. თბილისი. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1984, გვ. 105-107.

5. **ცარიზმი და ბურჟუაზია 1917 წლის თებერვლის რევოლუციის წინ („ორი შეთქმულების“ საკითხისათვის).** – ახალგაზრდა მეცნიერ-ისტორიკოსთა V რესპუბლიკური კონფერენციის მასალები. (23-24. V. 1986. ქ. თბილისი). თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1986, გვ. 35-38.

6. **ქართული ისტორიულ-პარტიული მეცნიერების ისტორიოგრაფიიდან (1921-1941).** – საზოგადოებრივ მეცნიერებათა რესპუბლიკური სამეცნიერო სესიის მონაწილე ახალგაზრდა მეცნიერთა და ასპირანტთა შრომების თეზისები. 25. IX. 87 წ. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1987, გვ. 3-4.

7. **საქართველოს საგარეო-პოლიტიკური ორიენტაციის საკითხისათვის (1917 წლის აპრილი – 1918 წლის მაისი).** – ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. საქართველოს ისტორიის კათედრა. სამეცნიერო კონფერენციის მოხსენებათა თეზისები. 25-26 აპრილი, 2001 წ. თბილისი, 2001, გვ. 9-10.

8. **ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ცნობიერება: წარსული და თანამედროვეობა.** – თეოლოგიის კათედრა 5 წლისაა. სამეცნიერო კონფერენციის მასალათა კრებული. გამომცემლობა „ტექნიკური უნივერსიტეტი,” თბილისი, 2007, გვ. 86-103.

გადაიბეჭდა: „სვეტიცხოველი.“ სამეცნიერო-საისტორიო ჟურნალი. 2009, № 1, გვ. 170-182.

9. ივერიელ მეფეთა და მთავართა ტრაქტატი (1790 წ.). – ივერიელთა ერთობის ტრაქტატი: წარსული და თანამედროვეობა. სამეცნიერო კონფერენციის მასალები. 2009 წლის 4 დეკემბერი. გამომცემლობა „ნეკერი,” თბილისი, 2009, გვ. 6-31.

10. რუსეთის კავკასიური პოლიტიკა და ერეკლე II. – სამეცნიერო კონფერენცია „კავკასია და კავკასიელები.” 26 დეკემბერი, 2009. გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2009. გვ. 5-7.

სრული ინგლისური თარგმანი: Vachtang Guruli. Caucasian polities of Russia and Erekle II . – სამეცნიერო კონფერენცია „კავკასია და კავკასიელები.” 26 დეკემბერი, 2009. გამომცემლობა „უნივერსალი,” თბილისი, 2009. გვ. 43-45.

11. ეკლესიის საკითხი ქართლ-კახეთის სამეფოსა და რუსეთის იმპერიის ურთიერთობაში (1771-1811). – საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორიის საკითხები. ივანე ჯავახიშვილის დაბადების დღისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო კონფერენციის მასალები. 2010 წლის 23 აპრილი. გამომცემლობა „საუნჯე,” თბილისი, 2010, გვ. 76-127.

12. გოდერძი ჩოხელის სამყარო. – საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: გოდერძი ჩოხელი – შემოქმედება საზღვრების გარეშე. 28-29 ოქტომბერი. 2011 წელი. თეზისები. გრიგოლ რობაქიძის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. თბილისი, 2011, გვ. 65-68.

VI. ინტერვიუ, მრგვალი მაგიდა, დებატები (153)

1. ისტორია კუთვნილ ადგილს მიუჩენს ყველას ... – გაზეთი „კვირის პალიტრა,” 1999, № 52, 27 დეკემბერი – 2 იანვარი, გვ. 11.

2. საქართველომ, როგორც ეროვნულმა სახელმწიფომ, შეიძლება არსებობა შეწყვიტოს. – გაზეთი „მართალი გაზეთი,” 2001, № 14, აპრილი, გვ. 4.

3. მნიშვნელობა არა აქვს ვინ ესროლა ილიას, იგი იდეოლოგიურ ბრძოლას შეეწირა. – გაზეთი „მართალი გაზეთი,” 2002, № 5, 11 თებერვალი, გვ. 8,10.

4. ქართული არასწორი პოლიტიკის სამი შეცდომა. – გაზეთი „მეოთხე,” 2002, № 25, 28 ივნისი – 5 ივლისი, გვ. 4.

5. კონფერენციის მიზანი საქართველოს ისტორიის გაუქმება. – გაზეთი „ახალი ერა,” 2002, 51, 5 ივლისი, გვ. 6.

6. როდის დაიბადა იოსებ ჯუღაშვილი. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2002, № 41, 14-20 ოქტომბერი, გვ. 41.

7. როგორ სწავლობდა სტალინი და რატომ ვერ დაამთავრა მან სასულიერო სემინარია. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2002, № 42, 21-27 ოქტომბერი, გვ. 41.

8. სტალინზე უდიდესი ცინიკოსი არ ახსოვს ისტორიას. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2002, № 43, 28 ოქტომბერი – 3 ნოემბერი, გვ. 41.

9. იყო თუ არა დიადი საბჭოეთის გენიალური ბელადი დიქტატორი. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2002, № 44, 4-10 ნოემბერი, გვ. 41.

10. რეპრესიები, სტალინი და საქართველო. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2002, № 45, 11-17 ნოემბერი, გვ. 41.

11. რეგიონალიზმი დაღუპავს საქართველოს! – გაზეთი „ახალი ერა,” 2002, № 94, 20 დეკემბერი, გვ. 4.

12. ისტორიკოსები: ეს იყო სახელმწიფო გადატრიალება. – გაზეთი „მთავარი გაზეთი,” 2002, № 85, 24 დეკემბერი, გვ. 7.

13. საქართველო რუსეთს ეხუტება, რუსეთი – ევროპას. – გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი,” 2003, № 76, 6-13 თებერვალი, გვ. 6.

14. საქართველოს დაკარგული ტერიტორიები. – გაზეთი „მთავარი გაზეთი კვირას,” 2003, № 13-20 თებერვალი, გვ. 7.

15. ილია ჭავჭავაძის მკვლელობის ახალი დეტალები. ილია გიგლა ბერბიჭაშვილს არ მოუკლავს. – გაზეთი „მთავარი გაზეთი კვირას,” 2003, № 15-22 ივნისი, გვ. 11.

16. რატომ განვითარდა ასე მოვლენები. – გაზეთი „მთავარი გაზეთი,” 2003, № 223, 22 სექტემბერი, გვ. 6-7; 2003, № 229, 29 სექტემბერი, გვ. 6-7.

17. სომხები, აფხაზები და თურქები საქართველოს ტერიტორიის მიტაცებაში ერთმანეთს ეჯიბრებიან. – გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი,” 2003, № 50, 18-25 დეკემბერი, გვ. 7.

18. 1991-1992 წლების დეკემბერ-იანვარი: ერის ისტორიული ტრაგედიის ფურცლები სერიოზულ შესწავლას მოითხოვს. – გაზეთი „მთავარი გაზეთი,” 2003, № 301, 22 დეკემბერი, გვ. 12-13.

19. რატომ დაუდგეს ძეგლი აბაშიძეს საღონიკში. – გაზეთი „თბილისელები,” 2003, № 52, 29 დეკემბერი – 4 იანვარი, გვ. 8-9.

20. რატომ ითხოვდნენ მაჰმადიანი ქართველები აჭარის ავტონომიას. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2004, № 5, 2-8 თებერვალი, გვ. 6-7.

21. როგორ წითლდებოდა საქართველო. – ჟურნალი „სარკე,” 2004, № 8, 25 თებერვალი–2 მარტი, გვ. 30-31.

22. ნოე ჟორდანიას რუსიფიკატორი არასოდეს ყოფილა. – გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი,” 2004, № 53, 15-21 იანვარი, გვ. 6.

23. გამსახურდია სამოქალაქო ომს ვერ აიცილებდა. – გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი,” 2004, № 54, 22-29 იანვარი, გვ. 6.

24. ყარსის ხელშეკრულება – მძიმე მემკვიდრეობის პირში. – გაზეთი „მთავარი გაზეთი,” 2004, № 22, 29 იანვარი, გვ. 12-13.

25. რუსეთის მთავრობა საქართველოს ტერიტორიების დანაწილებით იწერს ქულებს. – გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი,” 2004, № 56, 5-12 თებერვალი, გვ. 8.

26. ზვიად გამსახურდიას სახელს ისტორიიდან ვეღარ ამოშლიან. – გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი,” 2004, № 57, 12-19 თებერვალი. გვ. 4.

27. ტერიტორიული მთლიანობის დარღვევა პოლიტიკური შეცდომა არ არის. – გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი,” 2004, № 58, 19-26 თებერვალი, გვ. 6.

28. თავისუფლებას ყველა ერთნაირად ვერ იყენებს. – გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი,” 2004, № 8, 26 თებერვალი – 4 მარტი, გვ.

29. ისტორიული სინამდვილე აჭარის ავტონომიის შესახებ. – გაზეთი „მეოთხე,” 2004, № 9, 5-12 მარტი, გვ. 6.

30. არაგის შეუძლია შედეგების წინასწარ განჭვრეტა. – გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა,” 2004, № 59-60, 13 მარტი, გვ. 1-2.

31. გვაქვს თუ არა სახელმწიფო იდეოლოგია – ექსპერტების თვალსაზრისი. – გაზეთი „კვირის პალიტრა,” 2004, № 12, 22-28 მარტი, გვ. 5-12.

32. ყარსის ხელშეკრულებას ინტერპრეტირება კი არა, ცოდნა სჭირდება. – გაზეთი „დილის გაზეთი,” 2004, № 70, 25 მარტი, გვ. 1-2.

33. „ცუდად გამოყენებული თავისუფლება, თავისუფლების უქონლობაზე უარესია.“ – გაზეთი „ჯორჯიან თაიმსი,” 2004, № 18, 6-13 მაისი, გვ. 11.

34. ასე იქმნებოდა საქართველო 1918 წელს. – გაზეთი „მთავარი გაზეთი,” 2004, № 122, 26 მაისი, გვ. 10.

35. ილია ჭავჭავაძე გიგლა ბერბიჭაშვილს არ მოუკლავს. – გაზეთი „კვირა,” 2004, 18-25 სექტემბერი, გვ. 11.

36. „დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ გულგრილნი გავხდით იმის მიმართ, რაც ძალიან გვწაღდა საბჭოთა კავშირში.“ – გაზეთი „ივერია”, 2004, № 78, 25 ოქტომბერი, გვ. 6.

37. სტალინი – ისტორიის ექსპერიმენტატორი. დებატები. – გაზეთი „კვირა,” 2004, № 49, 18-25 მაისი, გვ. 5.

38. **Sixty Years After V – Day.** – „The Georgian Times,” 2005, № 18, May, p.s.

39. ვინ იყვნენ საქართველოში ყველაზე დიდი ან ყველაზე მალსრებელი მმართველები?! – გაზეთი „პრეზიდენტი,” 2005, № 10, 9-22 მაისი, გვ. 15.

40. **Мы должны найти свою нишу в мировой сообществе.** – газета „Вечерный Тбилиси,” 2005, № 56, 26-27 мая, стр. 3.

41. რუსი ისტორიკოსები ქართული სასკოლო სახელმძღვანელოს წინააღმდეგ. – გაზეთი „რეზონანსი,” 2005, № 218, 18 აგვისტო, გვ. 10.

42. როგორ ასწავლიან საქართველოს ისტორიას საქართველოს სკოლებში? – გაზეთი „რეზონანსის” საკვირაო გამოცემა „ბასტა,” 2005, № 249, 18 სექტემბერი, გვ. 13.

43. კრწანისი, როგორც რუსეთის მოღალატური პოლიტიკის ნიმუში. – გაზეთი „რეზონანსი,” 2005, № 255, 24 სექტემბერი, გვ. 11.

44. რატომ არის საქართველოს საზღვრები კვლავ დაუდგენელი. – გაზეთ „რეზონანსი” საკვირაო გამოცემა „ბასტა,” 2005, № 305, 13 ნოემბერი, გვ. 7.

45. როგორ დაკარგა საქართველომ თავისი ძირძველი ტერიტორიები. – გაზეთი „ასავალ-დასავალი,” 2006, № 1, 26 დეკემბერი – 8 იანვარი, გვ. 23.

46. რუსეთის საკონსტიტუციო სასამართლო „სამხრეთ ოსეთის” მიერთებაზე იმსჯელებს. – გაზეთი „რეზონანსი,” 2006, № 76, 23 მარტი, გვ. 1-2.

47. საქართველოს პატრიარქთა შესამოსელისგან 3 კილო ოქრო გამოაღწეს. – გაზეთი „რეზონანსი,” 2006, № 105, 21 აპრილი, გვ. 2.

48. აფხაზეთში დარჩენილი ქართველების გააფხაზება მიმდინარეობს. – გაზეთი „ახალი თაობა,” 2006, № 59, 2 მარტი, გვ. 10.

49. რა ქონება გაიტანეს რუსმა სასულიერო პირებმა ქართული ეკლესიიდან. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2006, № 9, გვ. 36-37.

50. რამდენი ქართველი იღებდა მონაწილეობას მეორე მსოფლიო ომში საბჭოთა კავშირის და გერმანიის მხარეს. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2006, № 19, 8-15 მაისი, გვ. 8-9.

51. გამოკითხვა: თქვენი აზრით, დსთ-დან საქართველოს გამოსვლამ რა როლი შეიძლება შეასრულოს აფხაზეთის

კონფლიქტის მოგვარებაში? – გაზეთი „24 საათი,” 2006, № 101, 10 მაისი, გვ. 5

52. წამად ქცეული მშვენიერება აღმოჩნდა საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა. – გაზეთი „რეპორტი 2” (ბორჯომი), 2006, № 6, 22 მაისი, გვ. 4.

53. საქართველო მზადაა დავითგარეჯი სხვა საზღვრისპირა მონაკვეთში გაცვალოს. – „ გაზეთი „რეზონანსი,” 2006, № 297, 1 ნოემბერი, გვ. 5.

54. როგორ გააძევეს ივანე ჯავახიშვილი უნივერსიტეტიდან. – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2006, № 4, 27 ნოემბერი, გვ. 1, 5-6.

გადაიბეჭდა: გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2006, № 6, 20 დეკემბერი, გვ. 1, 4-5.

55. მოკლა თუ არა ნოე ჟორდანიამ ილია ჭავჭავაძე. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2006, № 21, 22-28 მაისი, გვ. 24.

56. დავით-გარეჯზე დავა უშედეგოს დასრულდა. – გაზეთ „რეზონანსის” საკვირაო გამოცემა „ბასტა,” 2007, № 6, 14 იანვარი, გვ. 1, 13.

57. ქართული თვითმმართველობის ისტორიული გამოცდილება. – გაზეთი „რეგიონის დროით ...,” 2007, № 4, 15 თებერვალი, გვ. 4.

58. 1589 წლიდან დღემდე რუსეთს საქართველოსთან დადებული არც ერთი ხელშეკრულება არ შეუსრულებია. – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2007, № 10, 22 მარტი, გვ. 10.

59. ახისკელი თურქები, მაჰმადიანი ქართველები თუ თათრები?! – გაზეთი „რეზონანსის“ საკვირაო „ბასტა,” 2007, № 172, 1 ივლისი, გვ. 1, 6.

60. მოძღვრის გარეშე არ უნდა იყოს არც ერთი ქართველი. – ჟურნალი „კარიბჭე,” 2007, № 25, 13-26 დეკემბერი, გვ. 29-30.

61. „თურქი-მესხების” აბსოლუტურმა უმრავლესობამ განაცხადა, რომ ქართველი არ იყო.” – გაზეთი „ქველა სიახლე,” 2008, № 6, 7-13 თებერვალი, გვ. 13.

62. 9 აპრილმა საქართველოს თავისუფლება და დამოუკიდებლობა განსაზღვრა. – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2008, № 5, 17 აპრილი, გვ. 4.

63. 1925 წლისათვის საბჭოთა კავშირში სიკვდილით 250000 ღვთისმსახური დასაჯეს. – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჟურნალი „საარქივო მოამბე”. 2008, № 1, აპრილი, გვ. 63-68.

სრული ინგლისური თარგმანი: Vakhtang Guruli: of the 250, 000 Clergyman Executed in the Soviet Union in 1925. – The Archival Bulletin. The Archival Administration of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, 2008, № 1, April, p. 63-68.

64. პირველი ქართველი ტერორისტები. – გაზეთი „კვირის პალიტრა,” 2008, № 21, 26 მაისი – 1 ივნისი, გვ. 30.

65. ქართულ-აფხაზურ ეთნოკონფლიქტს 1953 წელს ჩაეყარა საფუძველი! – გაზეთი „ასავალ-დასავალი,” 2008, № 30, 28 ივლისი – 3 აგვისტო, გვ. 34.

66. სწორედ ბნელეთით მოცულ ეპოქასი მზადდებოდა დიდი პროტესტი დამპყრობლის წინააღმდეგ. – ჟურნალი „კარიბჭე,” 2008, № 16, 7-20 აგვისტო, გვ. 13-15.

67. ახალი ტერიტორიების დაპყრობა რუსული სახელმწიფოს არსებობის წესია. – გაზეთი „ყველა სიახლე“ 2008, № 34, 21-27 აგვისტო, გვ. 16.

68. რატომ სჭირდება აჭარის ავტონომიის გაუქმებას თურქეთის, სომხეთისა და ზერბაიჯანის თანხმობა. – ჟურნალი „თბილისელები“, 2008, № 37, 8-14 სექტემბერი, გვ. 8-9.

69. რუსეთი – საქართველოს ბედისწერა. – ჟურნალი „ბომონდი“, 2008, სექტემბერი, გვ. 24-28.

70. როგორ იმეორებს რუსეთი 2008 წელსაც 1920 წლის მოთხოვნებს და როგორ აუმჯობესებს საუკუნიდან საუკუნემდე საქართველოს ოკუპაციის ვადებს. – ჟურნალი „თბილისელები“, 2008, № 38, 15-21 სექტემბერი, გვ. 8-9.

71. 1921 წლის თებერვალი: ისტორიის შედეგები, გაკვეთილები. – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი“, 2009, № 2, 25 თებერვალი, გვ. 2.

72. რატომ უნდა ვიზეიმოთ საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე 26 მაისს და არა 9 აპრილს? – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი“, 2009, № 4, 27 მარტი, გვ. 5.

73. დიმიტრი მელგედვეისადმი გაგზავნილი წერილის რეალური სურათი. – გაზეთი „თავისუფალი ხედვა“, 2009, № 3, 27 აპრილი, გვ. 3.

74. ომით ვერც აფხაზეთსა და ვერც სამხრეთ ოსეთს დავიბრუნებთ. – გაზეთი „თსუ თაიმსი“, 2009, მაისი (სპეციალური გამოცემა), გვ. 3-4.

75. „მეგრელთა საქმე“ ლავრენტი ბერიას წინააღმდეგ. – ჟურნალი „გუმბათი“, 2009, № 21, 1-7 ივნისი, გვ. 35-36.

76. რამდენად მყარი საფუძველი დაედო ქართულ სახელმწიფოებრიობას 1918 წლის 26 მაისს. – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2009, № 7, 29 მაისი, გვ. 1, 4.

77. ივანე ჯავახიშვილი დაჭერას სტალინმა გადაარჩინა. – ჟურნალი „გუმბათი,” 2009, № 22, 8-14 ივნისი, გვ. 39-40.

78. საქართველოში 1923 წელს 959 ეკლესია დაიხურა. – ჟურნალი „გუმბათი,” 2009, № 24, 22-28 ივნისი, გვ. 33.

79. ყარსის ხელშეკრულება: ისტორიული პარალელები. – გაზეთი „თსუ თაიმსი,” 2009, ივნისი (სპეციალური გამოცემა), გვ. 10.

80. მიტროპოლიტი ნაზარი ჩეკისტებმა ურემზე დააკრეს და ისე წაიყვანეს ციხეში. – ჟურნალი „გუმბათი,” 2009, № 26, 8-12 ივლისი, გვ. 27-28.

81. *In Georgien lebt ein Tyran.* – გაზეთი „West am Sonntag,” 2008, № 40, 5 Oktober, s. 10.

82. ჟორდანიამ სტალინს ყველა ბრძოლა მოუგო. – ჟურნალი „გუმბათი,” 2009, № 28, 20-26 ივლისი, გვ. 44-45.

83. ლენინს ნოე ჟორდანიასზე ძლიერი მოწინააღმდეგე არ ჰყოლია. – ჟურნალი „გუმბათი,” 2009, № 29, 27 ივლისი – 2 აგვისტო, გვ. 39.

84. ვინ მონათლა სტალინი და რა უთხრა მან შვილს თვითმკვლელობის მცდელობის შემდეგ. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 30, 27 ივლისი – 2 აგვისტო, გვ. 68.

85. რატომ თქვა ნოე ჟორდანიამ საქართველოში დაბრუნებაზე უარი. – ჟურნალი „გუმბათი,” 2009, № 30, 3-9 აგვისტო, გვ. 38.

86. სტალინმა სასულიერო სემინარია ვერ დაამთავრა. – ჟურნალი „გუმბათი,” 2009, № 31, 10-16 აგვისტო, გვ. 29.

87. რატომ იყო საშიში ათეული მხედრის ამარა დარჩენილი ერეკლე მეორე აღა-მაჰმად-ხანისთვის – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 32, 10-16 აგვისტო, გვ. 16.

88. როგორ მიიყვანა იოსებ სტალინმა ფილიპე მახარაძე თვითმკვლელობამდე და რა თქვა მან, როდესაც მისი სიკვდილის ამბავი შეიტყო. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 33, 17-23 აგვისტო, გვ. 68.

89. როგორ აპირებდა ავტოკლამში ჩამონტაჟებული ტყვიის საშუალებით სტალინის ლიკვიდაციას გერმანიის საგარეო საქმეთა მინისტრი. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 34, 24-30 აგვისტო, გვ. 68.

90. რით ჰგავს მიხეილ სააკაშვილი რომის იმპერატორებს და რატომ სჯიდა სხვადასხვა იმპერია საქართველოს ერთნაირი სასჯელით. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 35, 31 აგვისტო – 6 სექტემბერი, გვ. 8-9.

91. რატომ არ ასახელებდა სტალინი პოლიტიკურ მემკვიდრეს. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 35, 31 აგვისტო – 6 სექტემბერი, გვ. 68.

92. რატომ დაანგრიეს რუსებმა რაჭისა და ლეჩხუმის ყველა სოფლის ყველა კოშკი. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 36, 7-13 სექტემბერი, გვ. 10-11.

93. როგორ შევიდა სტალინის წყალობით ისტორიაში ავანტიურისტი და ტერორისტი კამო. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 36, 7-13 სექტემბერი, გვ. 68.

94. როგორ გადაარჩინა სტალინმა თბილისი დაბომბვას და როგორ გაწირეს 3 მანეთად რუსმა სალდათებმა არსენა ჯორჯიაშვილი. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 37, 14-20 სექტემბერი, გვ. 68.

95. იყო თუ არა პეტრე პირველი ქართველი და იცოდა თუ არა მან, რომ იგი კახელი ბატონიშვილის უკანონო შვილი იყო. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 38, 21-27 სექტემბერი, გვ. 16.

96. პეტრე პირველის მიერ გაუქმებული რომელი სასულიერო თანამდებობა აღადგინა სტალინმა. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 38, 21-27 სექტემბერი, გვ. 68.

97. რატომ შეაგინა სტალინმა ქართულად კაკი წერეთელს ყრილობაზე. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 39, 28 სექტემბერი - 4 ოქტომბერი, გვ. 68.

98. რატომ გადამალა აჯანყების წინ სტალინმა ლენინი. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 40, 5-11 ოქტომბერი, გვ. 68.

99. როგორ მიიყვანა რუსეთმა ბაგრატიონთა მუსხრანული შტო სამეფო ტახტის დაკარგვამდე და როგორ გაწირა პეტრე პირველმა ვახტანგ მეექვსე და ქართლის სამეფო. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 41, 12-18 ოქტომბერი, გვ. 18.

100. ვინ წარადგინა ლავრენტი ბერია თავდაპირველად სტალინთან. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 41, 12-18 ოქტომბერი, გვ. 68.

101. როგორ მართავდა სტალინი დაავადებული ლენინის სახელით რუსეთს. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 42, 19-25 ოქტომბერი, გვ. 68.

102. იყო თუ არა კოლმეურნეობების შექმნა სტალინის წარმატებული რეფორმა. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 43, 26 ოქტომბერი – 1 ნოემბერი, გვ. 68.

103. რა აღიარა ჰიტლერმა გერმანიის კრახამდე ცოტა ხნით ადრე და რა სიტყვები წარმოთქვა სტალინმა, როცა გერმანიის უსიტყვო კაპიტულაციის ამბავი შეიტყო. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 44, 2-8 ნოემბერი, გვ. 68.

104. როგორ ჩაუშალა სტალინმა მიხეილ კალინინის ინტიმური ზრახვები. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 45, 9-15 ნოემბერი, გვ. 68.

105. როგორ ჩაუშალა ერეკლე II-მ რუს გენერალს შეთქმულება და ვინ უნდა ყოფილიყო ქართლ-კახეთის მეფე რუსეთის გეგმის განხორციელების შემთხვევაში. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 45, 9-15 ნოემბერი, გვ. 16.

106. სჯეროდა თუ არა სტალინს ბერიას დალატის. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 46, 16-22 ნოემბერი, გვ. 68.

107. რატომ დაბრუნდა სტალინი გადასახლების ადგილას და რატომ ვერ უმტკიცებდა ჟანდარმერია მას დანაშაულს – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 47, 23-29 ნოემბერი, გვ. 68.

108. აღზრდაში დამარცხებული ერი დამარცხებულია ბრძოლის ველზეც. – ჟურნალი „კარიბჭე,” 2009, № 24, 26 ნოემბერი–9 დეკემბერი, გვ. 14-17.

109. იყო თუ არა ერთი და იგივე პიროვნება გაიოზ ნიჟარაძე, ოჰანეს ტოტომიანცი და იოსებ ჯუღაშვილი. –

ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 48, 30 ნოემბერი – დეკემბერი, გვ. 68.

110. რატომ არ გაიწვია პირველ მსოფლიო ომში სტალინი სამხედრო-სამედიცინო კომისიამ და ჰყავდა თუ არა უკანონო შვილი მას. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 49, 7-13 დეკემბერი, გვ. 68.

111. ლორეს ოლქი – ვის აძლევს ხელს საქართველოსა და სომხეთს შორის ახალი დავის გამოგონება. – გაზეთი „კვირის რეზონანსი,” 2009, № 225, 29 ნოემბერი – 5 დეკემბერი, გვ. 3.

112. რუსი ისტორიკოსები ითხოვენ, რომ სახელმძღვანელოები მათთან ერთად დავწეროთ. – გაზეთი „კვირის რეზონანსი,” 2009, № 337, 13-19 დეკემბერი, გვ. 1, 3.

113. ვინ აღუდგა სტალინის ბიოგრაფიის გაყალბებას წინ და რა მოჰყვა ამას. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 50, 14-20 დეკემბერი, გვ. 68.

114. როგორ გამოიყენა კიროვის მექალთანეობა სტალინმა თავისი პოლიტიკური მიზნებისათვის. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2009, № 51, 21-27 დეკემბერი, გვ. 68.

115. ისტორიული მაგალითები – დაცემა და აღდგომა. – ჟურნალი „მრევლი,” 2009, № 36, 24 დეკემბერი. გვ. 30-34.

116. იმ დილით სიონის ტაძარში წირვის დაწყებას სასიხარულო ზარის რეკვა არ იუწყებოდა. – ჟურნალი „კარიბჭე,” 2010, № 7, 1-14 აპრილი. გვ. 29-30.

117. ავადმყოფ საზოგადოებას განკურნება ესაჭიროებოდა, მკურნალი კი მოკლეს. – ჟურნალი „კარიბჭე,”

2010, № 8, 15-28 აპრილი. გვ. 56-58; 2010, № 9, 29 აპრილი - 12 მაისი, გვ. 37-39.

118. რატომ აჯობებს პოლონელებმა და ფინელებმა ქართველებს რუსეთის იმპერიასთან ბრძოლაში. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 16, 19-25 აპრილი, გვ. 10-11.

119. რატომ არის პუტინი დასავლეთისათვის სტალინზე საშიში და რატომ უშვებს ევროპა საუკუნეების განმავლობაში ერთსა და იმავე შეცდომას რუსეთთან მიმართებაში. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 17, 26 აპრილი - 2 მაისი, გვ. 6-7.

120. როგორ გააკოტრა სტალინმა საქართველოში მენშევიკური მოძრაობა და რატომ მიჰყიდა ეშმაკს სული შეგნებულად. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 27, 5 - 11 ივლისი, გვ. 10-11.

121. რა საიდუმლო წაიღო საფლავში იოსებ სტალინმა და რა ექსპერიმენტებს ატარებდა ცოცხალ ადამიანებზე – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 28, 12-18 ივლისი, გვ. 8-9.

122. ღმერთმა მოგვმადლოს უნარი, რომ „ერთობის მღაღადებელთ არ გაუცუდოთ”. – ჟურნალი „კარიბჭე,” 2010, № 16, 5-8 აგვისტო, გვ. 16-17.

123. როგორ შეეკრნენ მოღალატე ქართველები რუსის გენერალს. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 32, 9-15 აგვისტო, გვ. 20.

124. რატომ შეადგენდნენ ქართველები მამლუქთა ელიტის 90 პროცენტს და როგორ აიძულა რუსეთმა ოსმალეთი იანიჩარის ჯარი, ძირითადად, ქართველი ტყვეებისაგან შეექმნა. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 33, 16-22 აგვისტო, გვ. 6.

125. როგორ დაეხმარნენ თეიმურაზ მეორე და ერეკლე მეორე ირანის ახალ მბრძანებელს ხელისუფლებაში მოსვლაში. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 37, 13-19 სექტემბერი, გვ. 21.

126. იმედია სტალინისა და ბერიას რეაბილიტაცია არ მოხდება – ჟურნალი „გუმბათი”, 2010, №39, 4-10 ოქტომბერი, გვ. 44-45.

127. კაცი, რომელმაც წითელი არმია და საკონცენტრაციო ბანაკები შექმნა. – ჟურნალი „სარკე,” 2010, № 40, 6-12 ოქტომბერი, გვ. 22.

128. რომელ ვერაგულ გეგმას არ უწერია საქართველოში განხორციელება და რომელი იდეების ერთგულნი იყვნენ ივანე ჯავახიშვილი, დავით კეზელი და შიო დავითაშვილი. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 43, 25-31 ოქტომბერი, გვ. 21.

129. ილიამ, ისევე როგორც მოსემ, თავისი მისია პირნათლად აღასრულა. – ჟურნალი „საპატრიარქოს უწყებანი,” 2010, № 37, 11-17 ნომბერი, გვ. 9-13.

130. ვინ იყო ის პროფესორი, ვინც დაუპირისპირდა ივანე ჯავახიშვილის წინააღმდეგ მოქმედ ანტიგმირებს. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 46, 15-21 ნოემბერი, გვ. 20.

131. რა აღმოაჩინეს ქვაშვეთის ტაძრის საძირკველში გათხრისას და რატომ არის ამჟამად ის ორსართულიანი. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, №47, 22-28 ნოემბერი, გვ. 20.

132. როგორ ააფეთქა დარჩილოვმა სვეტიცხოვლის ეზოში ეკლესია და როგორ მოვიდა ქართველ მეფეთა საძვალე დღემდე. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 49, 6-12 დეკემბერი, გვ. 22.

133. როგორ იქნა სისრულეში მოყვანილი ქართლ-კახეთის სამეფოს გაუქმების მზაკვრული გეგმა და რამ აიძულა ერეკლე მეორე წაგებული თამაში ბოლომდე ეთამაშა. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 51, 20-26 დეკემბერი, გვ. 20.

134. როგორ ცდილობდა რუსი გენერალი იმერეთში სახელმწიფოებრიობა სოლომონ მეორის ხელითვე მოესპო. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 52, 27 დეკემბერი- 2 იანვარი, გვ. 18.

135. რა უფლება ჰქონდა პეტრე პირველს ბაგრატიონთა სამეფო ტახტზე. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 1, 3-9 იანვარი, გვ. 17.

136. რაში სჭირდებოდა ერეკლე მეორისა და სოლომონ პირველის დაპირისპირება რუსეთს. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2010, № 2, 10-16 იანვარი, გვ. 21.

137. რატომ ცდილობდა ანტონ მეორე ქართული სასულიერო წოდების გამრავლებას და რა აუკრძალა მას

გენერალმა ციციანოვმა. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, № 4, 24-30 იანვარი, გვ. 21.

138. როგორ დაიფიცეს ქართველებმა სიონის ტაძარში რუსეთის იმპერატორის ერთგულებაზე და რა გზა აირჩიეს კახელმა თავადებმა სამშობლოს გადასარჩენად. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, № 5, 31 იანვარი- 6 თებერვალი, გვ. 21.

139. როდის მიხვდა ერეკლე მთერე, რომ რუსეთის იმპერატორი ქართლ-კახეთის სამეფოს დაცვას არ აპირებდა. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, № 6, 7-13 თებერვალი, გვ. 21.

140. როგორ აიძულეს ქართველებმა რუსები ელიარებინათ საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის გაუქმების უკანონობა. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, № 11, 14-20 მარტი, გვ. 21.

141. რატომ დასთხარეს თვალები შანშე ქსნის ერისთავს და როგორ გადაურჩა თვალების დათხრას გივი ამილახვარი. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, № 17, 25 აპრილი-1 მაისი, გვ. 21.

142. როდის იქცა საქართველო სამი იმპერიის ბრძოლის ასპარეზად. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, №18, 2-8 მაისი, გვ. 18.

143. ივანე ჯავახიშვილი – ილია ჭავჭავაძის მემკვიდრე. – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი”. ივანე ჯავახიშვილის 135 წლისთავისადმი მიძღვნილი ნომერი. 2011 წლის 23 აპრილი, გვ. 2.

144. როგორ გააძევეს ივანე ჯავახიშვილი უნივერსიტეტიდან. – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი”. ივანე ჯავახიშვილის 135 წლისთავისადმი მიძღვნილი ნომერი. 2011 წლის 23 აპრილი, გვ. 11-12.

145. რატომ არ იღებდა ალექსანდრე ბატონიშვილი მონაწილეობას კრწანისის ბრძოლაში. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, №19, 9-15 მაისი, გვ. 21.

146. რას წერდნენ ილიას მკვლელობის შემდეგ ვაჟა-ფშაველა, კონსტანტინე გამსახურდია, იაკობ გოგებაშვილი და ნოე ჟორდანიას. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, №21, 23-29 მაისი, გვ. 21.

147. როგორ აღკვეთა ერეკლე მეორემ გენერალ ტოტლებენის ავანტურა. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, №29, 18-24 ივლისი, გვ. 21.

148. იყო თუ არა პეტრე I ქართველი?... – ჟურნალი „ისტორიანი,” 2011, №7, ივლისი, გვ. 20-25.

149. რა ქონება არ გაუნაწილა ერეკლე მეორემ უფლისწულებს და რატომ მიიჩნევდა ექვთიმე თაყაიშვილი ერეკლე მეორის ანდერძს ნაყალბევად. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, №31, 1-7 აგვისტო, გვ. 20.

150. როგორ შეძლო ევროპის დიპლომატიამ რუსეთისათვის ხელიდან გამოეგლიჯა ბათუმი. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, №33, 15-21 აგვისტო, გვ. 20.

151. თბილისში აღასი ხანჯიანის მკვლელობიდან გარეგინ მეორის სტუმრობამდე 75 წელი გავიდა. – გაზეთი „ასავალ-დასავალი”, 2011, №34, 22-28 აგვისტო, გვ. 10.

152. როგორ ცდილობდნენ რუსი დიპლომატები და სამხედროები გიორგი მეთორმეტისაგან რუსეთისათვის სასურველი დოკუმენტის გამოძალვას. – ჟურნალი „თბილისელები,” 2011, №36, 5-11 სექტემბერი, გვ. 20.

153. ... რომ ილია ჭავჭავაძე მოკლეს პოლიტიკური მოტივით. – ჟურნალი „ქართული ელიტა”, 2011, №17, სექტემბერი, გვ. 24-26.

154. ქართლ-კახეთისა და იმერეთის სამეფოების გაერთიანება შეუძლებელი იყო. – ჟურნალი „ქართული ელიტა”, 2011, №9, გვ. 50-51.

VII. რეცენზიები (11)

1. **უკრაინელ მეცნიერთა ნაშრომი.** – გაზეთი „წიგნის სამყარო,” 1985, № 22, 27 ნოემბერი, გვ. 2 (თანაავტორი აკაკი მათიაშვილი).

2. **Значительный вклад в Грузинскую историографию.** _ газета „свободная грузия,” 1997, # 219, 26 ноября, стр. 4.

3. **ახალგაზრდა მეცნიერების მნიშვნელოვანი ნაშრომი.** – გაზეთი „სოსუმის მერცხლები,” 1997, № 4, 28 დეკემბერი, გვ. 2.

4. **Вклад батумских историков.** _ газета „Свободная грузия,” 1998, # 11-12, 14 января, стр. 3.

5. **ქართული ისტორიოგრაფიის მნიშვნელოვანი გამარჯვება („ქართული დიპლომატიის ისტორიის” ორტომეულის გამოსვლის გამო).** – „ახალი დროება.” საქართველოს ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები, 1999, № 3, გვ. 10-13.

6. **Значительная Победа Грузинской историографии.** _ газета „Свободная грузия,” 1999, # 55, 24 марта, стр. 4

7. **საყურადღებო გამოკვლევა.** – გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი,” 2004, № 1, 9 იანვარი, გვ. 8.

8. **„საქართველოს საეკლესიო კრებები.” მიტროპოლიტ ანანია ჯაფარიძის ახალი ნაშრომი.** – გაზეთი „მთავარი გაზეთი,” 2004, № 125, 29 მაისი, გვ. 8.

გადაიბეჭდა: მიტროპოლიტ ანანია ჯაფარიძის ნაშრომების შესახებ. თბილისი, 2005, გვ. 102-104.

9. საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორიის ისტორიოგრაფია (მიტროპოლიტ ანანია ჯაფარიძის ღვაწლი). – კულტურის ისტორიისა და თეორიის საკითხები. საქართველოს ეკლესიის ისტორიის საკითხებისადმი მიძღვნილი კონფერენციის მასალები. თბილისი, 2004, გვ. 5-9.

გადაიბეჭდა: მეცნიერება და სარწმუნოება. გამომცემელი ქართველი მეცნიერები მიტროპოლიტ ანანია ჯაფარიძის ნაშრომების შესახებ. თბილისი, 2005, გვ. 105-110.

VIII. პიესები (3)

1. არაეინ წინასწარმეტყველი ... (პიესა ორ მოქმედებად). გამომცემლობა „ინტელექტი,” თბილისი, 2007. 128 გვ.

2. მეფე ერეკლეს წუთისოფელი (პიესა ორ მოქმედებად). გამომცემლობა „ინტელექტი,” თბილისი, 2007. 120 გვ.

3. რუსეთის მბრძანებელი (პიესა ორ მოქმედებად). – უურნალი „ლიტერატურა და ხელოვნება,”

2008, № 4, გვ. 33-39;

2008, № 5, გვ. 29-38;

2008, № 6, გვ. 38-33;

2008, № 7, გვ. 34-39;

IX. ლიტერატურათმცოდნეობა (4)

1. ნუ გაახმოთ მხარზე ამოსულ ნაძვს! – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,” 2010, № 68, 10-16 ივნისი, გვ. 13.

2. ადამიანად არყოფნის სევდა. გოდერძი ჩოხელის გახსენება. – გაზეთი „ლიტერატურული გაზეთი,“ 2010, № 28, 11-24 ივნისი, გვ. 14.

3. ცოდვილის სიკვდილი. – გაზეთი „ქართული უნივერსიტეტი,“ 2010, № 70, 24-30 ივნისი, გვ. 7.

4. მართალი გოდერძი. გამომცემლობა „უნივერსალი,“ თბილისი, 2010. 48 გვ.

5. დედამიწიდან გადაფრენაზე მეოცნებენი. გამომცემლობა „უნივერსალი“, თბილისი, 2010. 52 გვ.

ჯამური ცხრილი

I. მონოგრაფიები	36
II. დოკუმენტებისა და მასალების პუბლიკაციები	66
III. სტატიები	216
IV. სახელმძღვანელოები	31
V. სამეცნიერო კონფერენციის თეზისები და მასალები	12
VI. ინტერვიუ, მრგვალი მაგიდა, დებატები	154
VII. რეცენზიები	11
VIII. პიესები	3
IX. ლიტერატურათმცოდნეობა	5
სულ	535

სარჩევი

I. მონოგრაფიები -----	5
II. დოკუმენტებისა და მასალების პუბლიკაციები -----	9
III. სტატიები -----	18
IV. სახელმძღვანელოები -----	43
V. სამეცნიერო კონფერენციის თეზისები და მასალები ----	50
VI. ინტერვიუ, მრგვალი მაგიდა, დებატები -----	53
VII. რეცენზიები -----	67
VIII. პიესები -----	69